

EU PROJEKT

POTPORA UČINKOVITOJ
PROVEDBI USTAVNOG
ZAKONA O PRAVIMA
NACIONALNIH MANJINA
Ovaj projekt financira
Europska unija

Europska unija

WYG savjetovanje d.o.o.,
Zagreb

Teched
CONSULTING SERVICES

Teched savjetodavne
usluge d.o.o. Zagreb

Ministarstvo uprave

PRIRUČNIK

O USTAVNOM ZAKONU O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

PRIRUČNIK

O USTAVNOM
ZAKONU O PRAVIMA
NACIONALNIH
MANJINA

IMPRESUM

Nakladnik: WYG savjetovanje d.o.o.

Autori: Mirjana Radaković

Ljubomir Mikić

Lektura: Bruno Vojvodić

Grafičko oblikovanje i prijelom: Petra Slobodnjak

Tisak: Stega tisak d.o.o. Zagreb

Naklada: 5000 primjeraka

Projekt je financiran sredstvima Europske unije. Sadržaj ovog materijala isključiva je odgovornost WYG SAVJETOVANJE d.o.o. i TECHED SAVJETODAVNE USLUGE d.o.o. i ne odražava nužno gledišta Europske unije.

SADRŽAJ

UVOD	7
DIO I. OSTVARIVANJE PRAVA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA U RH	9
1. Obveza poštovanja i zaštita prava pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj	11
1.1. UN-ovi standardi	12
1.2. Standardi Vijeća Europe	13
1.3. Dokumenti Ureda visokog povjerenika o nacionalnim manjinama OEES-a	15
2. Ustavnopravni okvir za ostvarivanje prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina u RH	16
2.1. Ustav RH	16
2.2. Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (UZPNM)	19
2.3. Zakoni kojima se razrađuju prava navedena u UZPNM-u	25
3. Institucionalni okvir za zaštitu prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina u RH	26
3.1. Državna/nacionalna razina	26
3.2. Lokalna i područna/regionalna razina	29
4. Dionici u provedbi praćenja provedbe UZPNM-a	30
4.1. Periodična izvješća o provedbi instrumenata VE-a	30
4.2. Povremena praćenja i izvještavanja	31
4.3. Godišnje izvješće o provođenju UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za potrebe nacionalnih manjina	31
4.4. Prikupljanje podataka koje prati Ministarstvo uprave	32
DIO II. PREGLED NACIONALNIH PROPISA ZA PRAĆENJE I ANALIZIRANJE OSTVARIVANJA PRAVA I SLOBODA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA IZ DJELOKRUGA MINISTARSTVA UPRAVE	35
1. Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina	37

2. Očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina	45
2.1. Očuvanje tradicijskih naziva i oznaka nacionalnih manjina	45
2.2. Uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina	46
3. Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	47
3.1. Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica samouprave	47
3.2. Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u izvršnim tijelima jedinica samouprave	51
4. Funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina	53
5. Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica samouprave	63
6. Donošenje godišnjih planova prijama u službu i planiranje zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica samouprave	63
DIO III. KORIŠTENJE E-SUSTAVA ZA PRAĆENJE PROVEDBE USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA	67
1.1. Beneficije prelaska na novi sustav	69
1.2. Korisnici e-sustava	71
1.3. Podaci koji se unose u sustav putem web obrazaca	72
1.4. Proces prikupljanja podataka putem web obrazaca e-sustava	73
1.5. E-sustav – praktična primjena	75
1.6. Dio e-sustava za JLP(R)S	77
1.7. Dio e-sustava za urede državne uprave u županijama i Ministarstvo uprave	81
1.8. Zajedničke funkcionalnosti e-sustava	82
PRILOG 1	83
PRILOG 2	87

KRATICE

- g.** godina
- IKT** Informacijsko komunikacijska tehnologija
- IPA** Instrument pretpristupne pomoći (Instrument for Pre-Accession Assistance)
- JLP(R)S** Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
- JLS** Jedinica lokalne samouprave
- MU** Međunarodni ugovori
- NN** Narodne novine
- NR** Nacionalna razina
- OCD** Organizacije civilnog društva
- OESS** Organizacija za europsku sigurnost i suradnju
- OKZNM** Okvirna konvencije za zaštitu nacionalnih manjina
- PNM** Predstavnici nacionalnih manjina
- RH** Republika Hrvatska
- SNM** Savjet za nacionalne manjine
- UDU** Ured državne uprave u županiji
- ULJPPNM** Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina
- UN** Ujedinjeni narodi
- UNESCO** Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
- UZPNM** Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina
- VE** Vijeće Europe
- VNP** Vijeće nacionalne manjine

UVOD

Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 8. travnja 2011. godine usvojila je Akcijski plan za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (UZPNM) za razdoblje od 2011. do 2013. godine. U njemu je određeno da je Ured za nacionalne manjine* u obvezi Vladi Republike Hrvatske podnositi godišnja izvješća o provedbi navedenog Akcijskog plana. Cilj provedbe mjera iz Akcijskog plana za provedbu UZPNM-a za razdoblje od 2011. do 2013. godine daljnje je unaprjeđenje provedbe UZPNM-a, posebice u područjima gdje su uočeni nedostaci i poteškoće u provedbi. U Akcijskom planu provedbe za razdoblje od 2011. do 2013. godine, u okviru mjere 12.8, Vlada Republike Hrvatske predvidjela je uspostavu jedinstvenog e-sustava za praćenje i upisivanje podataka, odnosno izvještavanje o primjeni prava nacionalnih manjina, posebno na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U izvješću za 2013. godinu, o provedbi Akcijskog plana za provedbu UZPNM-a za razdoblje od 2011. do 2013. godine, podnesenom Hrvatskom saboru u srpnju 2014. navedeno je da mjera 12.8. nije izvršena u planiranom razdoblju, već se njezino izvršenje očekuje provedbom projekta koji će se financirati u okviru IPA-e 2012.

U skladu s rečenim, Ministarstvo uprave u suradnji s projektnim konzorcijem koji čine WYG SAVJETOVANJE d.o.o. i TECHED SAVJETODAVNE USLUGE d.o.o. dana 9. svibnja 2016. godine započelo je provedbu projekta „Potpora učinkovitoj provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina” u trajanju od 12 mjeseci. Projekt sufinancira Europska unija, a provodi se u okviru programa pretpristupne pomoći IPA 2012 za Republiku Hrvatsku, **I. komponenta:** Pomoć u tranziciji i jačanje institucija. Vrijednost projekta iznosi 196.367,23 EUR-a.

Općeniti je cilj projekta doprinijeti promicanju i zaštiti ljudskih prava (prava manjina) te razvoju otvorene, transparentne i građanima orijentirane javne uprave kroz sudjelovanje građana u javnim politikama, kao i kroz proaktivnu ulogu javne uprave na lokalnoj i regionalnoj razini u kohezijskoj politici Europske unije. Svrha je ovog ugovora cjelovita pri-

mjena prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i učinkovita provedba UZPNM-a kroz uspostavu relevantnog elektroničkog sustava praćenja i izvještavanja te jačanje institucionalnih kapaciteta Ministarstva uprave i ureda državne uprave u županijama.

Ovaj priručnik izrađen je u okviru komponente 2 ovog projekta, a koja se odnosi na ojačane kapacitete tijela državne uprave, lokalne i područne (regionalne) samouprave i vijeća nacionalnih manjina na lokalnoj razini. Priručnik je namijenjen službenicima na centralnoj, regionalnoj i lokalnoj razini za korištenje u svakodnevnom radu. Osnovna je svrha ovog priručnika na sažet i pristupačan način obraditi teme ostvarivanja prava nacionalnih manjina temeljem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina te korištenja e-sustava. Na taj način olakšat će se praćenje provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, kao i izrada godišnjeg Izvješća o provođenju UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za potrebe nacionalnih manjina. Sadržaj priručnika podijeljen je u tri dijela:

- prvi dio odnosi se na ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina u RH te obuhvaća međunarodni, europski i nacionalni pravni i institucionalni okvir za ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina, kao i opis postupka prikupljanja podataka u cilju izrade Izvješća o provođenju UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za potrebe nacionalnih manjina;
- drugi dio obuhvaća pregled nacionalnih propisa za praćenje i analiziranje ostvarivanja prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina iz djelokruga Ministarstva uprave;
- treći dio sadrži opis korištenja e-sustava za praćenje provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

Iako je priručnik prvenstveno namijenjen ciljanoj skupini ovog projekta – državnim službenicima u tijelima državne uprave, i to u Ministarstvu uprave, ULJPPNM-u Vlade RH i uredima državne uprave u županijama te službenicima u JLP(R)S-u – s obzirom na tematiku i način obrade prava nacionalnih manjina, njega će u svom radu moći koristiti i vijeća te predstavnici nacionalnih manjina, kao i drugi dionici koji sudjeluju u provedbi odredbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

DIO I.

OSTVARIVANJE
PRAVA PRIPADNIKA
NACIONALNIH
MANJINA U RH

1. Obaveza poštivanja i zaštita prava pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj

Prava nacionalnih manjina sastavni su dio ljudskih prava. Uključuju zaštitu osoba koje se etničkim, vjerskim i jezičnim obilježjima, običajima i kulturnom tradicijom razlikuju od većine stanovništva neke države. Potreba za zaštitom položaja nacionalnih manjina u višenacionalnim državama javlja se prvenstveno zbog složenosti odnosa većine i manjine.

U tom kontekstu valja istaknuti da je Republika Hrvatska jedna od rijetkih država koja je ugradila definiciju nacionalne manjine u nacionalno zakonodavstvo.

Kao članica Ujedinjenih naroda (dalje u tekstu: UN), Vijeća Europe (dalje u tekstu: VE) i Europske unije (dalje u tekstu: EU), Republika Hrvatska ugradila je međunarodne pravne mehanizme i standarde u nacionalni pravni okvir zaštite ljudskih prava i prava pripadnika nacionalnih manjina.

„Međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, a koji su na snazi, čine dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad zakona. Njihove se odredbe mogu mijenjati ili ukidati samo uz uvjete i na način koji su u njima utvrđeni, ili suglasno općim pravilima međunarodnog prava“ (čl. 141. Ustav RH).

1.1. UN-ovi standardi

Kao članica UN-a i UNESCO-a (od 1992. g.) Republika Hrvatska ratificirala je brojne UN-ove međunarodne ugovore za zaštitu ljudskih prava. Među njima posebnu važnost za zaštitu prava osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama imaju:

- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (iz 1966. g.)
- Fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (iz 1966. g.)
- Drugi fakultativni protokol uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (iz 1989. g.)
- Konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (iz 1966. g.)
- Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (iz 1966. g.)
- Konvencija UNESCO-a protiv diskriminacije u obrazovanju (iz 1960. g.)
- Konvencija protiv torture (iz 1984. g.)
- Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena (iz 1979. g.)
- Konvencija o pravima djeteta (iz 1989. g.)

Navedeni međunarodni ugovori razrađuju prava i slobode navedene u **Općoj deklaraciji o ljudskim pravima (iz 1948. g.)**, koja nema pravnu snagu, ali je dio međunarodnog običajnog prava i, kao takva, predstavlja osnovu za donošenje najvećeg broja međunarodnih i nacionalnih pravnih dokumenata za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Iako **Deklaracija o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim manjinama (iz 1992. g.)** ne predstavlja međunarodni pravni ugovor, njezinim usvajanjem Opća skupština UN-a naglasila je da je zaštita prava nacionalnih, vjerskih i jezičnih manjina jedna od osnovnih zadaća Ujedinjenih naroda. Ovim dokumentom od vlada se država članica traži usvajanje mjera potrebnih za zaštitu egzistencije manjina, osiguravanje potpune mogućnosti ostvarivanja ljudskih prava i sloboda, sudjelovanje u javnom životu, privatnu i javnu upotrebu njihove kulture, vjere i jezika, kao i udruživanje i održavanje kontakata s vlastitom i s drugim manjinama. Deklaracija doprinosi promicanju i poštivanju ljudskih prava i temeljnih sloboda svih, bez obzira na razlike u rasi, spolu, jeziku i vjeri.

1.2. Standardi Vijeća Europe

RH je kao članica VE (od 1996. g) svoje zakonodavstvo uskladila s najvažnijim europskim instrumentom zaštite ljudskih prava, a to je **Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda** s dodatnim protokolima (dalje u tekstu: Konvencija), koja se mora čitati zajedno s praksom Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu.

Konvencija se prvenstveno odnosi na zaštitu građanskih i političkih prava, no ključni je članak za zaštitu prava nacionalnih manjina čl. 14. Konvencije koji zabranjuje diskriminaciju pri uživanju prava i sloboda priznatih u tekstu: „Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji, osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.”

Od svog donošenja 1950. g. Konvencija je dopunjavana dodatnim protokolima. Za proširenje zabrane diskriminacije iz čl. 14. Konvencije donesen je Protokol 12 (iz 2000. g.), kojim je zabrana diskriminacije proširena na uživanje svih prava određenih svim zakonima koji su na snazi u državi koja je stranka Konvencije (čl. 1. st.1.).

Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina (dalje u tekstu: OKZNM) iz 1994. g. predstavlja prvi pravno obvezujući međunarodni instrument za zaštitu prava nacionalnih manjina. Republika Hrvatska ratificirala ju je 1997. g.

Zaštita prava nacionalnih manjina navedenih u OKZNM-u temelji se na Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda s pripadajućim protokolima, kao i na obvezama po deklaracijama i konvencijama UN-a te dokumentima Konferencije o sigurnosti i suradnji u Europi, posebice Kopenhaškom dokumentu (iz Preambule OKZNM-a).

Države potpisnice obvezale su se na provođenje konkretnih mjera. OKZNM daje smjernice, odnosno okvir svakoj pojedinoj državi kako donijeti nacionalno zakonodavstvo i vladine politike prilagođene su ci-

ljevima OKZNM-a. Obveze koje države na sebe preuzimaju potpisavši OKZNM su: zabrana diskriminacije, promicanje jednakosti, ostvarivanje uvjeta za očuvanje manjinskih kultura, religija, jezika i tradicija, sloboda udruživanja, izražavanja, mišljenja i vjerovanja, pristup medijima, jezične slobode, obrazovanje na manjinskim jezicima, međunarodna suradnja, sudjelovanje u ekonomskom, kulturnom, društvenom i javnom životu, te zabrana prisilne asimilacije.

Konvencija za države stranke sadrži obvezu redovnog izvještavanja (čl. 25.). Izvješća se dostavljaju Savjetodavnom odboru VE-a, koji priprema mišljenje o primjeni Konvencije. Država se može očitovati na mišljenje. Nakon toga Savjetodavni odbor VE-a dostavlja mišljenje Odboru ministara VE-a, koji na temelju toga donosi Rezoluciju kojom se državu stranku upućuje na poduzimanje mjera za unaprjeđenje primjene OKZNM-a.

Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima (dalje u tekstu: EPRMJ) iz 1994. g. ističe kulturnu raznolikost kao jedan od temeljnih principa na kojima se temelji zajednica suverenih i teritorijalno cjelovitih europskih država. Republika Hrvatska postala je stranka EPRMJ-a 1997.g.

Prioritet je EPRMJ-a očuvanje manjinskih europskih jezika i dijalekata koji su pred mogućim nestankom, a samim tim i očuvanje kultura, običaja i tradicija naroda ili grupa koje se tim jezicima služe. Zemlje potpisnice obvezuju se na zaštitu i promicanje regionalnih ili manjinskih jezika jer su oni često izloženi riziku marginaliziranja.

EPRMJ sadrži obvezu podnošenja periodičnog izvješća države stranke Glavnom tajniku VE-a. To izvješće razmatra Odbor stručnjaka, koji priprema svoje izvješće i preporuke za Odbor ministara VE-a. Odbor proslijeđuje preporuke državi stranci.

Uz multilateralne, RH je sklopila i bilateralne ugovore s pojedinim državama na području zaštite prava nacionalnih manjina (s Italijom, Mađarskom, Makedonijom, Srbijom, Crnom Gorom, Češkom i Austrijom).

1.3. Dokumenti Ureda visokog povjerenika o nacionalnim manjinama OEES-a

Iako dokumenti Ureda visokog povjerenika o nacionalnim manjinama OEES-a nemaju pravnu snagu međunarodnih ugovora, široko su prihvaćeni kao preporuke međunarodnih stručnjaka i primjenjuju se u razradi prava i sloboda nacionalnih manjina i njihovih pripadnika u nacionalnim zakonodavstvima zemalja članica OEES-a.

Preporuke iz Lunda o djelotvornom sudjelovanju nacionalnih manjina u javnom životu (iz 1999. g.) sadrže preporuke za njihovo sudjelovanje u donošenju odluka na razini središnjih vlasti, na izborima, na regionalnoj i lokalnoj razini, kroz savjetodavna i konzultativna tijela, kroz samoupravu unutar neteritorijalnih i teritorijalnih rješenja, kroz jamstva ustavne i pravne zaštite i pravne lijekove. Utemeljene su na međunarodnom pravu ljudskih prava i vladavini prava. Sastavni su dio pravnog okvira zaštite prava i sloboda nacionalnih manjina u RH (vidi čl. 1. UZPNM-a).

Iako se izrijeком ne navode u pravnom okviru za zaštitu prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina u RH, Haške preporuke o pravu nacionalnih manjina na obrazovanje (iz 1996. g.), Preporuke iz Osla o pravu nacionalnih manjina na uporabu vlastitog jezika (iz 1998. g.), Smjernice o upotrebi jezika manjina u elektronskim medijima (iz 2003. g.), Preporuke o policijskoj djelatnosti u multietničkim društvima (iz 2006. g.), Preporuke iz Bolzana/Bozena o nacionalnim manjinama u međudržavnim odnosima (iz 2008. g.) i Smjernice iz Ljubljane o integraciji raznolikih društava (iz 2012. g.) mogu biti od velike pomoći u kreiranju nacionalnih politika i mjera za unaprjeđenje položaja pripadnika nacionalnih manjina i u RH.

2. Ustavnopravni okvir za ostvarivanje prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina u RH

2.1. Ustav RH

Republika Hrvatska ustanovljena je kao nacionalna država hrvatskoga naroda i država pripadnika nacionalnih manjina: Srba, Čeha, Slovaka, Talijana, Mađara, Židova, Nijemaca, Austrijanaca, Ukrajinaca, Rusina, Bošnjaka, Slovenaca, Crnogoraca, Makedonaca, Rusa, Bugara, Poljaka, Roma, Rumunja, Turaka, Vlaha, Albanaca i drugih, koji su njezini državljani, kojima se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama OUN-a i zemalja slobodnoga svijeta. U skladu s tim i poštujući na slobodnim izborima odlučno izraženu volju hrvatskoga naroda i svih građana, Republika Hrvatska oblikuje se i razvija kao suverena i demokratska država u kojoj se jamče i osiguravaju ravnopravnost, slobode i prava čovjeka i državljanina te promiče njihov gospodarski i kulturni napredak i socijalno blagostanje (vidi Izvorišne osnove Ustava RH).

Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost i ravnopravnost spolova, mirotvorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav, najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava (čl. 3. Ustava RH).

Zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčena je Ustavom RH (čl. 14. – čl. 70.).

Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, naci-

onalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama (čl. 14.). Diskriminacija je zabranjena.

U Republici Hrvatskoj jamči se ravnopravnost pripadnicima svih nacionalnih manjina. Ravnopravnost i zaštita prava nacionalnih manjina uređuje se zakonom o pravima nacionalnih manjina koji se donosi po postupku za donošenje organskih zakona. Zakonom se može, pored općeg biračkog prava, pripadnicima manjina osigurati posebno pravo da biraju svoje zastupnike u Hrvatski sabor. Pripadnicima svih nacionalnih manjina jamči se sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija. (čl. 15.)

Navedena prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje. Svakog ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju (čl. 16.).

Ljudska prava i slobode mogu se ograničiti u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti države, te velikih prirodnih nepogoda. Opseg ograničenja mora biti primjeren naravi pogibelji, a za posljedicu ne može imati nejednakost osoba s obzirom na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, nacionalno ili socijalno podrijetlo (čl. 17.)

Ustavom RH propisano je da se zaštita ravnopravnosti pripadnika svih nacionalnih manjina uredi tekstem ustavnog zakona, koji se samo tako zove, a po svojoj pravnoj prirodi i snazi organski je zakon. Organske zakone kojima se uređuju prava nacionalnih manjina Hrvatski sabor donosi dvotrećinskom većinom glasova, dok organske zakone kojima se razrađuju Ustavom utvrđena ljudska prava i temeljne slobode, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela te ustrojstvo, djelokrug lokalne i područne (regionalne) samouprave Hrvatski sabor donosi većinom glasova svih zastupnika (čl. 83. Ustava RH).

2.2. Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (UZPNM)

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Europskoj uniji (2001. g.) Republika Hrvatska obvezala se na usklađivanje svog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a te, sukladno tomu, i na područjima antidiskriminacijskog zakonodavstva, zaštite kulturne, vjerske i jezične raznolikosti te prava nacionalnih manjina. To je uključivalo i donošenje novog Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (23.12.2002. g.) čime je uspostavljen cjeloviti normativni okvir za ostvarenje prava nacionalnih manjina, kao i donošenje Zakona o suzbijanju diskriminacije, koji sadrži i „Direktivu Vijeća 2000/43/EZ (iz 2000. g.) o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo (čl. 1.).

RH se obvezala „na poštivanje i zaštitu prava nacionalnih manjina i drugih temeljnih prava i sloboda čovjeka i građanina, vladavine prava i svih ostalih najviših vrednota svog ustavnog i međunarodnog pravnog poretka svim svojim državljanima“ (čl. 1. UZPNM-a). Ta obveza razrađena je prvenstveno kroz UZPNM i usklađena je s Ustavom RH, UN-ovim deklaracijama i konvencijama, dokumentima OEES-a koji se odnose na prava čovjeka te europskim mehanizmima i standardima.

Donošenjem UZPNM-a stvoren je pravni okvir za ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina. Prava i slobode osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama temeljna su ljudska prava i slobode (čl. 2. UZPNM-a).

UZPNM definira pojam nacionalne manjine kao skupinu „hrvatskih državljana na čiji su pripadnici tradicionalno nastanjeni na teritoriju Republike Hrvatske, a njeni članovi imaju etnička, jezična i/ili vjerska obilježja različita od drugih građana i vodi ih želja za očuvanjem tih obilježja“ (čl. 5.) te osigurava pripadnicima nacionalnih manjina da pojedinačno ili zajedno s drugim pripadnicima iste nacionalne manjine ostvaruju posebna prava i slobode (čl.7. UZPNM-a).

- **Pravo na slobodno izjašnjavanje o pripadnosti nekoj nacionalnoj manjini**

Ovo pravo i sloboda zajamčeni su svim građanima RH (čl. 15. st. 4. Ustava RH). To znači da se svaka osoba koja se osjeća pripadnikom

nacionalne manjine može slobodno izjasniti o svojoj etničkoj pripadnosti (čl. 4. st. 1. UZPNM-a). Zabranjeno je svako uskraćivanje prava na slobodno izjašnjavanje narodnosne pripadnosti.

- **Pravo na uporabu imena i prezimena na manjinskom jeziku i pismu**

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo koristiti svoje prezime i ime na jeziku kojim se služe te da ono bude službeno priznato njima i njihovoj djeci upisom u matične knjige i druge službene isprave, u skladu s propisima Republike Hrvatske (čl. 9. st. 1. UZPNM-a). Dvojezične javne isprave izdaju se isključivo na zahtjev pripadnika određene nacionalne manjine.

- **Pravo na dobivanje osobne iskaznice i na manjinskom jeziku i pismu**

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo da se obrazac osobne iskaznice tiska i popunjava i na jeziku i pismu kojim se služe. (čl. 9. st.2. UZPNM-a) i mogu ga ostvariti na teritoriju cijele RH.

Obrazac osobne iskaznice tiska se i popunjava i na manjinskom jeziku i pismu, isključivo na zahtjev pripadnika određene nacionalne manjine.

- **Pravo na služenje manjinskim jezikom i pismom**

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo slobodno služiti se svojim jezikom i pismom, privatno i javno, pri čemu to uključuje i isticanje oznaka, natpisa i drugih informacija u skladu sa zakonom (čl.12. st.2. i čl. 15. st.4. Ustava RH).

Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH razrađuje se uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina zajamčena Ustavom RH i UZPNM-om.

- **Pravo na odgoj i obrazovanje na manjinskom jeziku i pismu**

Pravo je pripadnika nacionalnih manjina na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu kojim se služe. Odgoj i obrazovanje pripadnika nacionalne manjine obavlja se u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama te drugim školskim ustanovama s nastavom na jeziku i pismu kojim se služe, pod uvjetima i na način propisan posebnim zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine mogu se osnivati i provoditi za odgoj i obrazovanje manjeg broja učenika od onog koji je propisan za školske ustanove s nastavom na hrvatskom jeziku i pismu.

Nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine uz opći dio obvezno sadrži dio čiji je sadržaj u vezi s posebnostima nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine).

Pravo je i obveza učenika koji se odgajaju i obrazuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina da uz svoj jezik i pismo uče hrvatski jezik i latinično pismo prema utvrđenom nastavnom planu i programu. Odgojno-obrazovni rad u školskoj ustanovi s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine obavljaju nastavnici iz reda nacionalne manjine koji potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine, odnosno nastavnici koji nisu iz reda nacionalne manjine, a potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine.

Visoka učilišta organiziraju provođenje programa školovanja odgajatelja, učitelja i nastavnika za obavljanje poslova odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu kojim se služe nacionalne manjine u dijelu koji sadrži posebnosti nacionalne manjine (materinski jezik, književnost, povijest, zemljopis i kulturno stvaralaštvo nacionalne manjine).

Pripadnici nacionalnih manjina mogu radi provođenja odgoja i obrazovanja pripadnika nacionalnih manjina, na način i pod uvjetima propisanim zakonima, osnivati predškolske ustanove, osnovne i srednje škole i visoka učilišta. Učenicima školske ustanove na hrvatskom jeziku i pismu omogućit će se učenje jezika i pisma nacionalne manjine na način propisan posebnim zakonom, prema utvrđenom nastavnom programu od strane nadležnog središnjeg tijela državne uprave, uz osiguranje financijskih sredstava u državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne samouprave (čl. 11. UZPNM-a).

Temeljni zakoni kojima su uređena pitanja odgoja i obrazovanja nacionalnih manjina u RH su: Zakon o predškolskom odgoju i obrazova-

nju, Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi i Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (vidi Prilog 2).

Obrazovanje se može provoditi po modelu A, modelu B i modelu C. Posebni oblici nastave organiziraju se za one učenike za koje ne postoji mogućnost obrazovanja po gore navedenim modelima. Za odabir modela ovlaštene su udruge manjina.

Svi modeli nastave na manjinskom jeziku i pismu sastavni su dio sustava školstva u RH.

- **Pravo na uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina**

Sukladno članku 14. UZPNM-a, nacionalne manjine imaju pravo na uporabu svojih znamenja i simbola te obilježavanje svojih praznika. Uz službenu uporabu znamenja i simbola RH mogu isticati i svoja znamenja i simbole.

Kazneni zakon RH propisuje da će se kazniti svatko tko javno izvrgne ruglu, prijeziru ili grubom omalovažavanju RH, njezinu zastavu, grb ili himnu, hrvatski zakon ili nacionalne manjine koje žive u RH.

- **Pravo na ostvarivanje kulturne autonomije**

Pripadnicima nacionalnih manjina jamče se prava i slobode da čuvaju, razvijaju, promiču i iskazuju svoj nacionalni i kulturni identitet. Oni mogu radi obavljanja javnoga priopćavanja te kulturne, izdavačke, muzejske, arhivske, knjižnične i znanstvene djelatnosti osnivati udruge, zaklade, fundacije i ustanove (čl. 15. UZPNM-a).

Pripadnici nacionalnih manjina i njihove institucije mogu slobodno održavati veze i surađivati s pravnim osobama i vladinim tijelima njihovih matičnih država koje obavljaju djelatnosti odgoja i obrazovanja, znanosti, kulture, izdavačke i humanitarne djelatnosti (čl. 16. UZPNM-a).

Temeljni zakoni kojima su uređena pitanja osnivanja i djelovanja udruga, zaklada, fundacija i ustanova u Republici Hrvatskoj jesu Zakon o udrugama, Zakon o zakladama i fundacijama i Zakon o ustanovama.

Institucije preko kojih nacionalne manjine ostvaruju pravo na kulturnu autonomiju financiraju, sukladno svojim mogućnostima, Republika Hrvatska (preko Savjeta za nacionalne manjine) i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Kaznenim zakonom propisano je da će se kazniti svako tko pripadniku naroda, etničke i nacionalne zajednice ili manjine uskrati ili ograniči pravo na kulturnu autonomiju.

- **Pravo na očitovanje svoje vjere i osnivanje vjerskih zajednica**

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo iskazivati svoju vjersku pripadnost, očitovati svoju vjeru, pripadati vjerskoj zajednici te osnivati vjerske zajednice zajedno s drugim pripadnicima iste vjere.

Uvjeti za osnivanje, registraciju i djelovanje vjerskih zajednica te njihova prava i slobode detaljno su propisani Zakonom o pravnom položaju vjerskih zajednica.

Kaznenim zakonom propisano je da će se kazniti svako tko uskrati ili ograniči slobodu vjeroispovijedi, javnog očitovanja vjere ili drugog uvjerenja, tko vjerskoj zajednici koja djeluje u skladu sa zakonom uskrati pravo jednakosti s drugim vjerskim zajednicama u Republici Hrvatskoj, ili tko vjerskoj zajednici uskrati ili ograniči slobodu javnog obavljanja vjerskih obreda, osnivanje škola, učilišta, zavoda, socijalne ili humanitarne ustanove i upravljanje njima u skladu sa zakonom.

- **Pravo na pristup sredstvima javnog priopćavanja na manjinskom jeziku i pismu**

Sloboda tiska i drugih sredstava priopćavanja, sloboda govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnoga priopćavanja jamčeni su Ustavom RH (čl. 38.).

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na pristup sredstvima javnoga priopćavanja na državnoj, područnoj i lokalnoj razini te pravo na njihovo osnivanje i obavljanje djelatnosti javnog priopćavanja na manjinskom jeziku i pismu (čl. 17. st. 2. UZPNM-a).

UZPNM propisuje zadaću radijskih i televizijskih postaja na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini da proizvode i/ili emitiraju emisije namijenjene pripadnicima nacionalnih manjina na jezicima nacionalnih manjina (čl. 18.).

Temeljni zakoni kojima su uređena pitanja osnivanja i djelovanja medija u Republici Hrvatskoj jesu Zakon o medijima, Zakon o elektroničkim medijima, Zakon o telekomunikacijama i Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji.

- **Pravo udruživanja radi ostvarivanja zajedničkih interesa**

Sloboda udruživanja i osnivanja udruga zajamčena je Ustavom RH (čl. 43.).

Pripadnici nacionalnih manjina imaju, zajedno s drugim pripadnicima svoje manjinske zajednice i/ili s pripadnicima drugih manjinskih zajednica, pravo udruživanja radi ostvarivanja zajedničkih interesa (čl. 7. toč. 7. i čl. 15. UZPNM-a).

Zakonom o udrugama uređena su pitanja udruživanja te osnivanja i djelovanja udruga u Republici Hrvatskoj.

Kazneni zakon propisuje da će se kazniti svatko tko uskrati ili ograniči pravo na slobodu udruživanja građana u političke stranke, sindikate i druge udruge u skladu sa zakonom zbog zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za socijalna, gospodarska, politička, nacionalna, kulturna ili druga uvjerenja ili ciljeve.

- **Pravo na zastupljenost u predstavničkim tijelima, na državnoj i lokalnoj razini te u upravnim i pravosudnim tijelima**

Pripadnici nacionalnih manjina u Hrvatskoj biraju svoje zastupnike u Hrvatski sabor. Izbornim zakonodavstvom detaljno je razrađen način izbora predstavnika manjina u Hrvatski sabor. Imaju pravo birati ukupno 8 zastupnika u Saboru u sklopu zasebne izborne jedinice na razini države.

Pripadnici nacionalnih manjina u RH imaju pravo na zastupljenost u predstavničkim tijelima JLP(R)S-a. Pripadnici nacionalnih manjina u općinama i gradovima u kojima sudjeluju u stanovništvu od 5% do 15% imaju pravo na jednog vijećnika– manjinskog predstavnika u

predstavničkom tijelu jedinice. Ukoliko sudjeluju u stanovništvu općina i gradova s više od 15% te u županijama s više od 5%, pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima (UZPNM čl.20).

Hrvatsko zakonodavstvo predviđa zastupljenost manjina u tijelima javne uprave. S obzirom da UZPNM propisuje kako se u obzir treba uzeti sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu na razini na kojoj je ustrojeno tijelo državne uprave ili pravosudno tijelo, razmjerna zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina trebala bi se osigurati i u izvršnim tijelima jedinica samouprave, tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima te u tijelima uprave jedinica samouprave.

Pripadnicima nacionalnih manjina osigurana je zastupljenost u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima sukladno odredbama Zakona o državnim službenicima, Zakona o sudovima, Zakona o državnom odvijetništvu, te posebnih akata o politici zapošljavanja u tim tijelima.

U popunjavanju mjesta u državnoj upravi, pravosuđu i upravnim tijelima JLP(R)S-a predstavnici nacionalnih manjina imaju prednost pod istim uvjetima, no prednost pri zapošljavanju za pripadnike nacionalnih manjina nije automatska i bezuvjetna te se primjenjuje samo uz ispunjavanje propisanih uvjeta kako bi se osiguralo učinkovito sudjelovanje nacionalnih manjina u javnim poslovima.

Ostvarivanje prava na zastupljenost u tijelima uprave i izvršnim tijelima JLP(R)S-a regulirano je Zakonom o lokalnim izborima i sukladno stečenim pravima.

- **Pravo na sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina**

Pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo birati na neposrednim izborima svoje predstavnike i vijeća, koja su sukreatori onih političkih odluka u JLP(R)S-u koje se tiču interesa nacionalnih manjina. Radi se dakle o konzultativnim tijelima koja skrbe da se pitanja od manjinskog interesa (ona koja se tiču zaštite njihova identiteta, ali i očuvanja

i poboljšanja položaja njihove zajednice u mjestima koja tradicionalno nastanjuju ili u kojima žive u značajnijem broju) nađu na dnevnim redovima predstavničkih tijela lokalnih i regionalnih vlasti.

2.3. Zakoni kojima se razrađuju prava navedena u UZPNM-u

Prava nacionalnih manjina istaknuta u UZPNM-u regulirana su detaljnije u više zasebnih zakona među kojima su Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH i Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, koji su isto kao i UZPNM organski zakoni, Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, Zakon o lokalnim izborima, kao i drugi zakoni koji sadrže pojedinačne odredbe koje se odnose na nacionalne manjine (vidi Prilog 2.).

3. Institucionalni okvir za zaštitu prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina u RH

Institucionalni okvir za zaštitu prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina u RH čine institucije čiji je djelokrug rada (sukladno Ustavu RH i zakonima kojima je određen njihov ustroj i nadležnost) važan za pitanja zaštite i praćenja provedbe prava nacionalnih manjina u RH.

3.1. Državna/nacionalna razina

- **Hrvatski sabor i njegova radna tijela**

Hrvatski sabor najviše je predstavničko i zakonodavno tijelo u RH koje uz druge pravne propise donosi i zakone kojima se ostvaruje zaštita prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina kao radno tijelo Hrvatskog sabora utvrđuje i prati provedbu politika, pravnih propisa i mjera koje se odnose na zaštitu prava pripadnika nacionalnih manjina u RH, što uključuje sljedeće:

- provedbu potvrđenih međunarodnih akata o zaštiti ljudskih prava,
- načelna pitanja, prijedloge i mišljenja u vezi s ostvarivanjem odredbi Ustava RH o ljudskim pravima i temeljnim slobodama,
- ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda,
- ostvarivanje prava nacionalnih manjina utvrđenih Ustavom RH i zakonima te predlaganje mjera za ostvarivanje tih prava,
- pravni i stvarni položaj hrvatskih manjina u susjednim zemljama i predlaganje mjera za očuvanje njihova nacionalnog identiteta,

- međudržavne ugovore i programe međunarodne kulturne, prosvjetne i druge suradnje kada je to od interesa za pojedine nacionalne manjine,
- financiranje određenih potreba nacionalnih manjina i druge poslove.

- **Pučki pravobranitelj**

Pučki pravobranitelj opunomoćenik je Hrvatskoga sabora za zaštitu i promicanje ljudskih prava i sloboda i središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije koje je, uz ostalo, nadležno za provedbu Zakona o suzbijanju diskriminacije kao krovnog zakona za zaštitu ravnopravnosti pripadnika nacionalnih i drugih manjina.

Jednom godišnje podnosi izvješće o svom radu Hrvatskom saboru u kojem je posebno poglavlje posvećeno pravima nacionalnih manjina i diskriminaciji temeljem rase, etničke pripadnosti ili boje kože te nacionalnog podrijetla.

- **Ustavni sud RH**

Najvažniji pravni lijek za kršenje ustavom zajamčenih prava građana ustavna je tužba koja se podnosi Ustavnom sudu RH radi zaštite pojedinačnih ljudskih prava i temeljnih sloboda koje su zajamčene Ustavom RH. Ona se podnosi u dva slučaja: protiv pojedinačnog akta tijela državne ili javne vlasti kojim je odlučeno o pravima i obavezama, odnosno o sumnji ili optužbi za kažnjivo djelo, a da su pri tome iscrpljeni svi dostupni prethodni pravni lijekovi, te u slučaju zaštite prava na suđenje u razumnom roku.

- **Vlada Republike Hrvatske**

Vlada Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Vlada RH) usklađuje rad tijela državne uprave u primjeni UZPNM-a i posebnih zakona kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalne manjine. Najmanje jednom godišnje podnosi Hrvatskom saboru izvješće o provođenju UZPNM-a i o utrošku sredstava koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina. Imenuje članove Savjeta za nacionalne manjine, njegova predsjednika i dva potpredsjednika, daje suglasnost na statut Savjeta i osniva njegove stručne službe. Provodi nadzor nad

primjenom UZPNM-a i posebnih zakona kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina od strane tijela državne uprave i poduzima mjere za zakonito postupanje tih tijela ako to zatraži Savjet za nacionalne manjine. Ako ocijeni osnovanim, podnosi prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti općih akata JLP(R)S-a s Ustavom i zakonom pred Ustavnim sudom RH, koji joj je zajedno s odlukom o obustavi proslijedilo ministarstvo nadležno za opću upravu. Sukladno Zakonu o sustavu državne uprave, nadzire i provedbu zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave.

- **Savjet za nacionalne manjine**

Savjet za nacionalne manjine autonomno je tijelo osnovano temeljem UZPNM-a (čl. 35. i 36.). Osnovan je s ciljem što učinkovitijeg sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, posebice u domeni razmatranja i predlaganja, uređivanja i rješavanja pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina. Savjet je krovno tijelo nacionalnih manjina na državnoj razini koji povezuje institucije i interese nacionalnih manjina na državnoj razini. To je tijelo koje se bavi cjelovitom manjinskom problematikom u okviru UZPNM-a i svih ostalih zakona koji se tiču nacionalnih manjina. Podnosi polugodišnje izvješće o svom radu Odboru za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora.

- **Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (ULJPPNM)**

ULJPPNM stručna je služba Vlade RH. Vlada RH putem ULJPPNM-a neposredno provodi politiku s područja prava nacionalnih manjina. Ured je, između ostaloga, odgovoran za sastavljanje Izvješća o provedbi UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu RH za potrebe nacionalnih manjina te nositelj izrade Izvješća o provedbi OKZNM-a.

- **Ministarstvo uprave**

Ministarstvo uprave u okviru svog djelokruga obavlja nadzor nad provedbom najvećeg dijela UZPNM-a i, sukladno tome, prikuplja najviše podataka koji se ugrađuju u godišnje izvješće o provođenju UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu RH za potrebe nacionalnih manjina koje koordinira i izrađuje ULJPPNM.

Ministarstvo uprave nositelj je i izrade Izvješća o primjeni Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima.

3.2. Lokalna i područna/regionalna razina

- **Predstavnička tijela i njihova radna tijela na razini JLP(R)S-a**

Predstavnička tijela JLP(R)S-a imaju obvezu osigurati provođenje zaštite prava i sloboda nacionalnih manjina na način utvrđen Ustavom RH, UZPNM-om i posebnim zakonima kojima se ta prava i slobode utvrđuju, te urediti njihovo ostvarivanje kroz svoje statute i opće akte. Pritom su u obavezi u pripremu statuta uključiti VNM i PNM koji djeluju na njihovu području.

- **Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave**

U cilju unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu, pripadnici nacionalnih manjina, temeljem UZPNM-a, biraju svoje predstavnike, članove vijeća (VNM) i predstavnike nacionalnih manjina (PNM) u JLP(R)S. Na taj način sudjeluju u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima.

VNM tako ima pravo predlagati tijelima JLP(R)S-a mjere za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njenom području, uključujući davanje prijedloga općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalnu manjinu tijelima koja ih donose; isticati kandidate za dužnosti u tijelima državne uprave i tijelima jedinica samouprave; biti obaviješteni o svakom pitanju o kome će raspravljati radna tijela predstavničkog tijela jedinice samouprave, a tiče se položaja nacionalne manjine; davati mišljenja i prijedloge na programe radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj i regionalnoj razini namijenjene nacionalnim manjinama ili na programe koji se odnose na manjinska pitanja (UZPNM, čl. 31. st. 1). Ovlasti VNM-a i PNM-a konzultativnog su karaktera.

4. Dionici u provedbi praćenja provedbe UZPNM-a

4.1. Periodična izvješća o provedbi instrumenata VE-a

Provedba UZPNM-a predstavlja ujedno i provedbu obveza iz ugovora kojih je Republika Hrvatska potpisnica, u prvom redu OKZPNM-a i Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima.

Nositelj izrade **Izvješća o provedbi OKZPNM-a je ULJPPNM**. Izvješće se podnosi svakih pet godina. Proučava ga **Savjetodavni odbor** (neovisni stručnjaci), koji nakon što posjeti državu članicu, priprema mišljenje o primjeni OKZPNM-a, a ono sadrži preporuke za poboljšanje primjene. Država se može očitovati na dostavljeno mišljenje. Temeljem mišljenja Savjetodavnog odbora, **Odbor ministara VE-a** donosi Rezoluciju kojom se državu članicu upućuje na poduzimanje mjera za unaprjeđenje primjene OKZPNM-a.

Nositelj izrade Izvješća o primjeni **Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima** Ministarstvo je uprave. Izvješće se podnosi svake tri godine. Proučava ga Odbor stručnjaka (neovisni stručnjaci), koji nakon posjete državi članici pripremaju mišljenje o provedbi Povelje s preporukama za poboljšanje primjene. Država se može očitovati na mišljenje Odbora stručnjaka. Temeljem mišljenja Odbora stručnjaka, Odbor ministara VE-a donosi Preporuke koje obavezuju državu na poduzimanje mjera za unaprjeđenje EPRMJ-a.

4.2. Povremena praćenja i izvještavanja

Provode se kroz ad hoc mehanizme izvještavanja za praćenje planova kao što su Akcijski plan za provedbu UZPNM-a 2011. – 2013. i Akcijski plan za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma. Akcijski plan za provedbu UZPNM-a 2011. – 2013. sadržavao je Obрасce s podacima o broju i postotnom udjelu pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, pravosudnim tijelima te upravnim tijelima JLP(R)S-a. Nakon 2013. g. izvještavanje po navedenim obrascima postalo je sastavni dio godišnjeg izvještavanja o provedbi UZPNM-a.

4.3. Godišnje izvješće o provođenju UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za potrebe nacionalnih manjina

Vlada RH jednom godišnje podnosi Hrvatskom saboru Izvješće o provedbi UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu RH (čl. 37. UZPNM-a). Izradu Izvješća koordinira ULJPPNM.

U navedenom izvješću posebno se prate:

- ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina,
- očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina,
- odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina,
- pravo na očitovanje svoje vjere i osnivanje vjerskih zajednica,
- pristup sredstvima javnog priopćavanja,
- kulturna autonomija,
- zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina,
- vijeća i predstavnici nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave,
- aktivnosti Savjeta za nacionalne manjine.

4.4. Prikupljanje podataka koje prati Ministarstvo uprave

Kroz dopis ULJPPNM-a nadležnim ministarstvima i drugim državnim tijelima traže se podatci o provedbi UZPNM-a i utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu za potrebe nacionalnih manjina. Temeljem tog dopisa Ministarstvo uprave šalje dopis uredima državne uprave u županijama i Gradu Zagrebu u kojem traži da se prikupe podatci koji se odnose na obaveze JLP(R)S-a vezano uz ostvarivanje prava nacionalnih manjina na tim razinama.

U tu svrhu prikupljaju se sljedeći podaci:

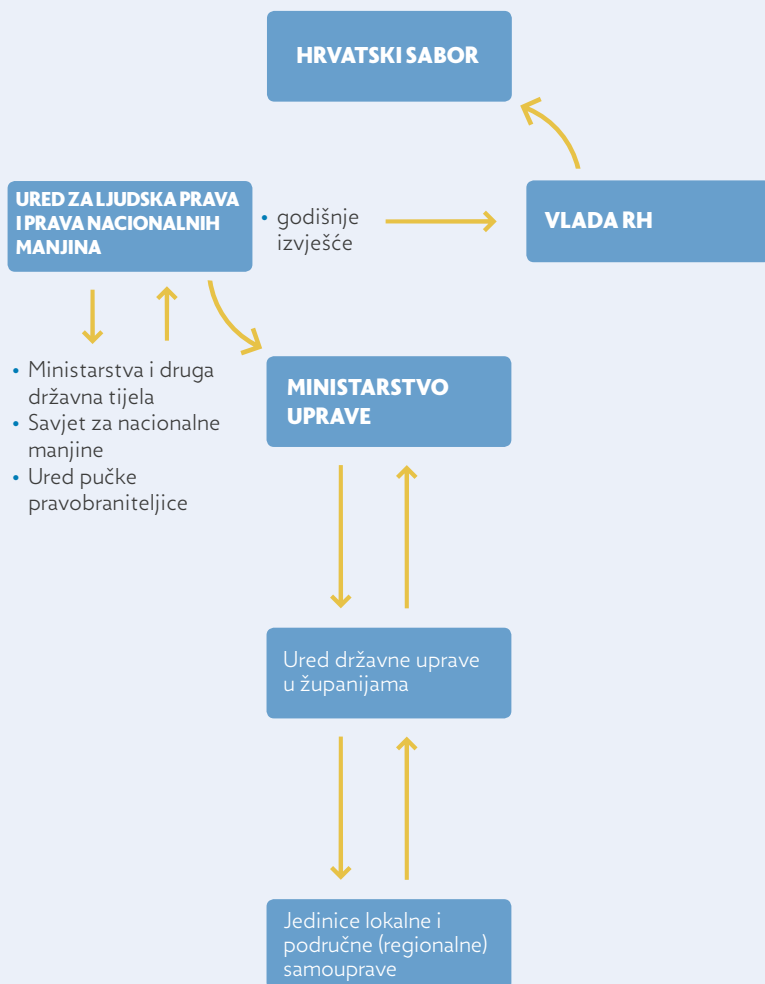
- ostvarivanje prava nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma,
- ostvarivanje prava nacionalnih manjina na očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te davanje naziva naseljima, ulicama i trgovima imena osoba i događaja od značaja za povijest i kulturu nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj te na uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina,
- ostvarivanje prava na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima JLP(R)S-a,
- funkcioniranje VNM-a i PNM-a u JLP(R)S-u i financiranje njihova rada,
- broj zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade RH te tijelima uprave JLP(R)S,
- podatci o eventualnom napretku koji je postignut u odnosu na područje provedbe UZPNM-a,
- podatci o odredbama UZPNM-a koje se ne provode u zadovoljavajućoj mjeri, razlozi za to te što je poduzeto da se navedene teškoće prevladaju,
- vlastita ocjena provođenja ili neprovođenja odredbi UZPNM-a,
- podatci o zaposlenim službenicima i namještenicima iz reda nacionalnih manjina, posebno za svaku nacionalnu manjinu,
- podatci o ukupnom broju novozaposlenih službenika i namještenika,
- podatci o broju novozaposlenih službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina za svaku nacionalnu manjinu zasebno,

- podatci o donošenju godišnjih planova za prijam u službu i planiranju zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima JLP(R)S-a sukladno odgovarajućim propisima.

Od ureda državne uprave u županijama prikupljaju se i sljedeći podatci:

- vezano za provođenje nadzora zakonitosti općih akata JLP(R)S-a, informaciju jesu li VNM i PNM sukladno čl. 38. UZPNM-a od ureda državne uprave u županijama tražili provedbu nadzora nad primjenom UZPNM-a i posebnih zakona kojima su uređena prava i slobode nacionalnih manjina od strane JLP(R)S-a u kojima su osnovane; te
- koje su mjere poduzete za zakonito postupanje tih tijela, podatci o ostvarivanju prava na uporabu manjinskog jezika i pisma u prvostupanjskim postupcima pred uredima državne uprave u županijama.

Hodogram izrade Izvješća o provođenju UZPNM-a i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za potrebe nacionalnih manjina

DIO II.

PREGLED NACIONALNIH PROPISA
ZA PRAĆENJE I ANALIZIRANJE
OSTVARIVANJA PRAVA I SLOBODA
PRIPADNIKA NACIONALNIH
MANJINA IZ DJELOKRUGA
MINISTARSTVA UPRAVE

1. Ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina

Propisi kojima je uređeno ostvarivanje prava:

- **Ustav Republike Hrvatske (članak 12. i članak 15. stavak 4.)**
- **Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (članak 12.)**
- **Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj**
- **Naputak za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj**

USTAV REPUBLIKE HRVATSKE

- Ustav Republike Hrvatske sadrži opće jamstvo slobode pripadnicima svih nacionalnih manjina da se služe svojim jezikom i pismom. **(članak 15. stavak 4.)**
- Uz službenu uporabu hrvatskog jezika i latiničnog pisma, koji su službeni jezik i pismo u Republici Hrvatskoj, Ustavom je uređena mogućnost ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina. Ravnopravna službena uporaba manjinskog jezika i pisma može se uvesti za područja pojedinih jedinica samouprave pod uvjetima propisanim zakonom. **(članak 12.)**

Zakoni na koje upućuje Ustav Republike Hrvatske i kojima su uređeni uvjeti i način ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina su **Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina i Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.**

USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

Temeljnim odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, između ostalog, propisano je da Republika Hrvatska osigurava ostvarivanje posebnog prava i slobode pripadnika nacionalnih manjina na služanje svojim jezikom i pismom, privatno i u javnoj uporabi, te u službenoj uporabi. **(članak 7. točka 1.)**

Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina utvrđena su tri osnovna uvjeta pod kojima se Ustavom propisana mogućnost uvođenja i ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina ostvaruje u praksi.

- **Sukladno članku 12. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina**, ravnopravna službena uporaba manjinskog jezika i pisma, uz službenu uporabu hrvatskoga jezika i latiničnoga pisma, ostvaruje se na područjima jedinica samouprave u kojima je ispunjen jedan od propisanih uvjeta:
 - da pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje jednu trećinu stanovnika jedinice;
Za određivanje broja pripadnika pojedine nacionalne manjine radi ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma na području određene jedinice samouprave mjerodavni su rezultati posljednjega provedenoga popisa stanovništva.
 - da je ostvarivanje prava predviđeno (bilateralnim) međunarodnim ugovorima;
 - da je ostvarivanje prava propisano statutom jedinice samouprave u skladu s odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

ZAKON O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina (ZUJPNM) detaljno su razrađeni uvjeti i način ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina.

ZUJPNM-om se ne mijenjaju niti se ukidaju jezična prava pripadnika nacionalnih manjina stečena na temelju međunarodnih bilateralnih ugovora te prava stečena prema propisima koji su se primjenjivali do njegova stupanja na snagu. **(članak 2.)**

OSTVARIVANJE PRAVA

- ZUJPNM-om je uređeno ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u:
 - radu predstavničkih i izvršnih tijela te u postupcima koji se vode pred upravnim tijelima jedinica samouprave u kojima se ostvaruje pravo na službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina **(članci 8.-11.);**
 - postupcima pred državnim tijelima prvog stupnja (tijela državne uprave, ustrojstvene jedinice središnjih tijela državne uprave, državna odvjetništva i javni bilježnici koji postupaju u prvom stupnju) i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, koji su ovlašteni postupati na područjima jedinica samouprave u kojima su, uz hrvatski jezik i latinično pismo, u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine **(članci 12.-18. i 20.).**

Naputkom za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, koji je donio ministar uprave, propisani su:

- način uređivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina statutima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave; i
- način ostvarivanja prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u postupcima koji se vode pred državnim tijelima prvog stupnja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti.

NAČIN OSTVARIVANJA PRAVA

- U jedinicama samouprave u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine osiguravaju se:
 - službena dvojezičnost u radu predstavničkih i izvršnih tijela;
 - dvojezično ili višejezično ispisivanje teksta pečata i žigova istom veličinom slova;
 - dvojezično ili višejezično ispisivanje natpisnih ploča predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela te pravnih osoba koje imaju javne ovlasti istom veličinom slova;
 - dvojezično ili višejezično ispisivanje zaglavlja akata istom veličinom slova;
 - pravo članova predstavničkog tijela, nositelja izvršnih ovlasti ili građana na:
 - dostavljanje dvojezičnih ili višejezičnih materijala za sjednice predstavničkih tijela,
 - izrađivanje dvojezičnih ili višejezičnih zapisnika i objavljivanje dvojezičnih ili višejezičnih zaključaka,
 - dvojezično ili višejezično objavljivanje službenih obavijesti i poziva predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela te materijala za sjednice predstavničkih tijela **(članak 8.)**.
 - pravo građana na:
 - izdavanje dvojezičnih ili višejezičnih javnih isprava,
 - tiskanje dvojezičnih ili višejezičnih obrazaca koji se koriste u službene svrhe **(članak 9.)**.
 - dvojezično ili višejezično ispisivanje pisanih prometnih znakova i drugih pisanih oznaka u prometu;
 - dvojezično ili višejezično ispisivanje naziva ulica i trgova;
 - dvojezično ili višejezično ispisivanje mjesta i geografskih lokaliteta **(članak 10.)**.

Jedinice samouprave dužne su svojim statutom propisati ostvaruju li se prava na dvojezično ili višejezično ispisivanje pisanih prometnih znakova i drugih pisanih oznaka u prometu, naziva ulica i trgova te

mjesta i geografskih lokaliteta na cijelom području jedinice ili samo u pojedinim mjestima. Statutom jedinice samouprave može se propisati mogućnost dvojezičnog ili višejezičnog ispisivanja naziva pravnih ili fizičkih osoba koje obavljaju javnu djelatnost (članak 10.).

Točka 7. Naputka za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj:

„Pravne osobe koje imaju javne ovlasti dužne su, u postupcima u kojima odlučuju o ostvarivanju određenog prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u praksi, primijeniti odgovarajuće odredbe zakona i statuta jedinica samouprave kojima je to određeno pravo uređeno te postupiti sukladno njima. Na primjer, pravna osoba koja upravlja javnom cestom dužna je pri ispisivanju prometnih znakova i drugih pisanih oznaka u prometu postupiti sukladno odredbi članka 10. Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, kojom je propisano da se u općinama i gradovima u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dvojezično ili višejezično, istom veličinom slova, ispisuju pisani prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu, i sukladno odgovarajućim odredbama statuta jedinice samouprave omogućiti ostvarivanje navedenog prava u praksi.“

- prava pripadnicima nacionalnih manjina na uporabu svog jezika i pisma, koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi, u postupku prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima jedinica (**članak 11.**).
- Državna tijela prvog stupnja i pravne osobe koje imaju javne ovlasti, koji su ovlašteni postupati na područjima jedinica samouprave u kojima su, uz hrvatski jezik i latinično pismo, u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dužni su:
 - podučiti stranku o pravu uporabe manjinskog jezika i pisma u postupku;
 - unijeti u zapisnik izjavu stranke ili sačiniti službenu zabilješku o izjavi stranke o jeziku i pismu kojim će se služiti u postupku;
 - sukladno odluci stranke, osigurati joj sudjelovanje u postupku na manjinskom jeziku te dostavljanje svih akata u predmetu, osim na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, i na jeziku i pismu nacionalne manjine kojim se stranka služi (**članci 12.-14. i 16.**).

Sudjelovanje stranke u postupku koji se vodi i na jeziku i pismu nacionalnih manjina ostvaruje se sukladno odredbama ZUJPNM i odredbama odgovarajućih postupovnih propisa (Zakon o općem upravnom postupku, Zakon o kaznenom postupku, Zakon o parničnom postupku, Prekršajni zakon).

Postupak se pred državnim tijelima drugoga stupnja u pravilu vodi na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Ako pred tijelima koja provode postupak drugoga stupnja sudjeluju neposredno stranke koje su se u prvostupanjskom postupku služile jezikom i pismom nacionalne manjine koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi, drugostupanjski se postupak vodi kao i postupak prvog stupnja (**članak 19.**).

- Državna tijela prvog stupnja i pravne osobe koje imaju javne ovlasti, koji imaju svoje urede i ispostave u jedinicama samouprave u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine, dužni su:
 - na zahtjev građana izdavati dvojezične ili višejezične javne isprave i tiskati dvojezične ili višejezične obrasce koji se koriste u službene svrhe;

Naputkom za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj propisana je obveza izdavanja dvojezičnih ili višejezičnih javnih isprava i tiskanja dvojezičnih ili višejezičnih obrazaca koji se koriste u službene svrhe i za državna tijela te pravne osobe koje imaju javne ovlasti koji imaju svoje urede i ispostave izvan područja jedinica samouprave u kojima je u službenoj uporabi, pored hrvatskog jezika i latiničkog pisma, jezik i pismo nacionalne manjine, ako su mjesno i/ili stvarno nadležna za postupanje na području jedinica samouprave koje su svojim statutima propisale, odnosno uredile ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma (**točka 6.**).

- dvojezično ili višejezično ispisati tekst pečata i žigova, natpisne ploče i zaglavlja akata (**članak 18.**).
- Državna tijela prvog stupnja i pravne osobe koje imaju javne ovlasti te jedinice samouprave u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine dužni su:

- osigurati potreban broj službenika koji mogu voditi postupke i po-
duzimati potrebne radnje i na manjinskom jeziku i pismu koji je u
ravnopravnoj službenoj uporabi;
- u izvješćima o radu i rješavanju predmeta posebno iskazivati broj
predmeta koji se vodio na manjinskom jeziku i pismu koji je u rav-
nopravnoj službenoj uporabi (**članak 21.**).

Neprimjenjivanje ravnopravne službene uporabe jezika i pisma naci-
onalnih manjina sukladno odredbama ZUJPNM-a predstavlja bitnu
povredu postupka (**članak 25.**).

OBVEZA I NAČIN USKLAĐIVANJA STATUTA JEDINICA SAMOUPRAVE S ODREDBAMA ZAKONA

- Jedinice samouprave dužne su svoje statute uskladiti s odredbama
UZPNM-a i ZUJPNM-a (**članci 24. i 26.**).

Kada se pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma na-
cionalne manjine propisuje statutom jedinice samouprave, ono se u
pravilu uvodi za cijelo područje općine ili grada.

Pravo se izuzetno može uvesti i samo na dijelu jedinice samouprave
te se statutom može propisati i njegovo ostvarivanje u užem opse-
gu od prava utvrđenih Zakonom. U tom se slučaju ne može isključiti
ostvarivanje prava u postupcima pred državnim tijelima prvog stup-
nja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti te pravo na dobivanje
javnih isprava i na jeziku i pismu nacionalne manjine (**članak 6.**).

- Način usklađivanja statuta jedinica samouprave s odredbama
UZPNM-a i ZUJPNM-a detaljnije je propisan Naputkom za dosljednu
provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Re-
publici Hrvatskoj (**točke 1.-4.**).

Sukladno zakonom utvrđenim uvjetima, Naputkom su propisani slje-
deći načini statutarnog uređivanja prava na ravnopravnu službenu
uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina:

- **Pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovništva općine ili grada.**

Jedinice samouprave dužne su svojim statutima propisati i urediti pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina na cijelom svojem području, uz izričito propisivanje svakog pojedinog prava kojeg je ostvarivanje na području tih jedinica zajamčeno ZUJPNM-om **(točka 1.)**.

- **Ostvarivanje prava predviđeno je međunarodnim ugovorom.**

Jedinice samouprave dužne su svojim statutima izričito propisati i urediti pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina sukladno odredbama međunarodnog ugovora, odnosno izričito propisati svako pojedino pravo kojeg je ostvarivanje na području tih jedinica zajamčeno međunarodnim ugovorom **(točka 2.)**.

- **Ostvarivanje prava propisano je, odnosno uvedeno statutom jedinice samouprave.**

Jedinice samouprave u kojima je na njihovom cijelom području ili, iznimno, na dijelu područja ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine uvedeno statutom jedinice, dužne su svojim statutima izričito propisati opseg ostvarivanja prava, odnosno izričito propisati svako pojedino pravo na koje se odnosi ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine **(točka 3.)**.

- **Ostvarivanje prava stečeno je temeljem ranije važećih propisa.**

Jedinice samouprave na području kojih su prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina stečena prema propisima koji su se primjenjivali do stupanja na snagu ZUJPNM-a svojim su statutima dužne urediti ostvarivanje tih stečenih prava, ne mijenjajući niti ukidajući pojedina stečena prava **(točka 4.)**.

2. Očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina

2.1. Očuvanje tradicijskih naziva i oznaka nacionalnih manjina

Propisi kojima je uređeno ostvarivanje prava:

- **Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (članak 13.)**
- **Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj (članak 10.)**

USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

- UZPNM-om je predviđeno poduzimanje mjera kojima se na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina omogućuje očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te davanje naziva naseljima, ulicama i trgovima imena osoba i događaja od značaja za povijest i kulturu pojedine nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Te se mjere, sukladno UZPNM-u, propisuju odredbama ZUJPNM-a i/ili statutima jedinica samouprave (članak 13.).

ZAKON O UPORABI JEZIKA I PISMA NACIONALNIH MANJINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

- Vezano uz odredbu članka 13. UZPNM-a, ZUJPNM-om je uređeno da će se statutima općine ili grada u kojima je u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo nacionalne manjine propisati da li se i kod kojih mjesta koriste tradicionalni nazivi mjesta ili lokaliteta (**članak 10. stavak 2.**).

2.2. Uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina

Propisi kojima je uređeno ostvarivanje prava:

- **Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (članak 14.)**

USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

Nacionalnim manjinama jamči se sloboda uporabe svojih znamenja i simbola te obilježavanje svojih praznika. Nacionalne manjine mogu, uz službenu uporabu znamenja i simbola Republike Hrvatske, isticati svoje znamenje i simbole. Prije izvođenja himne i/ili svečane pjesme neke nacionalne manjine obvezatno se izvodi himna Republike Hrvatske. Jediniice samouprave svojim su statutom dužne propisati službenu uporabu i način korištenja zastave i simbola nacionalnih manjina **(članak 14.)**.

Odluke o znamenju i simbolima neke nacionalne manjine i načinu obilježavanja njezinih praznika može, uz suglasnost Savjeta za nacionalne manjine, donositi koordinacija vijeća te nacionalne manjine osnovana za područje Republike Hrvatske **(članak 33. stavak 9. UZPNM-a)**.

3. Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave

3.1. Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica samouprave

Propisi kojima je uređeno ostvarivanje prava:

- Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (članci 20.-21.)
- Zakon o lokalnim izborima

USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

- Pravo na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica samouprave zajamčeno je odredbama **članka 20.**

UZPNM-a:

- pripadnici nacionalne manjine koja u stanovništvu neke općine ili grada sudjeluje s najmanje više od 5% i manje od 15% ostvaruju pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave s najmanje jednim članom iz reda pripadnika te nacionalne manjine **(stavak 2.);**
- pripadnici nacionalne manjine koja u stanovništvu neke općine ili grada sudjeluje s najmanje 15% ostvaruju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave, odnosno pravo na broj općinskih ili gradskih vijećnika koji je razmjernan udjelu pripadnika te nacionalne manjine u ukupnom broju stanovnika općine ili grada **(stavak 3.);**

- pripadnici nacionalne manjine koja u stanovništvu neke županije sudjeluje s najmanje 5% ostvaruju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkom tijelu te jedinice područne (regionalne) samouprave (**stavak 4.**).

Jedinice samouprave u kojima pripadnici manjina ne čine većinu stanovništva mogu, neovisno o udjelu pripadnika određene nacionalne manjine u stanovništvu pojedine jedinice, svojim statutima urediti zastupljenost pripadnika nacionalne manjine ili nacionalnih manjina u svom predstavničkom tijelu, odnosno njihovu zastupljenost u većem broju od broja koji proizlazi iz njihovog udjela u ukupnom stanovništvu jedinice (**članak 21.**).

- Broj pripadnika pojedine nacionalne manjine radi ostvarivanja prava na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica samouprave određuje se temeljem službenih rezultata popisa stanovništva, koji se prije svakih izbora usklađuju s promjenama broja birača iz reda nacionalne manjine registriranim u posljednjem potvrđenom popisu birača jedinice samouprave (**članak 20. stavak 7.**).

Izbori za članove predstavničkih tijela jedinica samouprave i ostvarivanje prava na odgovarajuću zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tim tijelima detaljno su uređeni odredbama **Zakona o lokalnim izborima**.

ZAKON O LOKALNIM IZBORIMA

ODREĐIVANJE ZASTUPLJENOSTI NACIONALNIH MANJINA

- Zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica samouprave određuje se sukladno odredbama članka 20. UZPNM-a, a za određivanje broja njihovih predstavnika u tim tijelima mjerodavni su službeni rezultati popisa stanovništva (**članak 103.**).

Način određivanja broja pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja prava na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica samouprave nije jednako uređena odredbama UZPNM (čl. 20.st.7) i Zakona o lokalnim izborima (čl. 103).

Za određivanje broja predstavnika nacionalnih manjina u predstavničkim tijelima jedinica samouprave za lokalne izbore održane u svibnju 2013. godine mjerodavni su bili službeni rezultati popisa stanovništva iz 2011. godine.

Broj članova predstavničkog tijela iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine utvrđuje se tako da se udio pojedine nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu te jedinice samouprave pomnoži s brojem članova predstavničkog tijela jedinice, a dobiveni broj zaokružuje se na cijeli broj bez decimalnog ostatka. Ako se pravo na zastupljenost nacionalne manjine koja u ukupnom stanovništvu jedinice samouprave s najmanje 5% ne utvrdi na taj način, ta manjina ostvaruje pravo na jednog člana predstavničkog tijela (**članak 104. stavci 1. i 2.**).

Neovisno o svom udjelu u ukupnom stanovništvu jedinice samouprave, pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju pravo na zastupljenost u predstavničkom tijelu jedinice ako je to propisano statutom jedinice (**članak 105.**).

Pripadnicima hrvatskog naroda jamči se pravo na zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica samouprave u kojima pripadnici neke nacionalne manjine čine većinu stanovništva, koje se ostvaruje sukladno odredbama Zakona o lokalnim izborima kojima je uređeno ostvarenje prava na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tim tijelima (**članak 117.**).

- Prije svakih lokalnih izbora Ministarstvo uprave dužno je na svojim internetskim stranicama objaviti podatke o broju članova predstavničkog tijela jedinica koji se biraju iz reda pripadnika pojedine nacionalne manjine (**članak 104. stavak 3.**).

UTVRĐIVANJE ZASTUPLJENOSTI NACIONALNIH MANJINA NA PROVEDENIM IZBORIMA

- Rezultate provedenih izbora utvrđuje nadležno izborno povjerenstvo. Nadležno izborno povjerenstvo istovremeno je dužno utvrditi i je li na provedenim izborima osigurana odgovarajuća zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice samouprave (**članak 107. stavak 1.**).

Ako na izborima nije postignuta odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina, broj članova predstavničkog tijela jedinice samouprave povećat će se do broja koji je potreban da bi odgovarajuća zastupljenost bila ostvarena **(članak 107. stavak 2.)**.

Povećanje ukupnog broja članova predstavničkog tijela jedinice samouprave za odgovarajući broj članova iz reda nacionalne manjine radi ostvarivanja odgovarajuće zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina provodi se sukladno odredbama **članka 107. stavaka 3.-7. Zakona o lokalnim izborima**.

Ako se ni primjenom odredbi članka 107. stavaka 3.-7. Zakona o lokalnim izborima ne postigne odgovarajuća zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice samouprave, Vlada Republike Hrvatske radi ostvarivanja odgovarajuće zastupljenosti raspisat će dopunske izbore **(članak 107. stavak 8.)**.

Dopunske izbore radi ostvarivanja odgovarajuće zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinice samouprave Vlada Republike Hrvatske dužna je raspisati u roku od 90 dana od konstituiranja predstavničkog tijela jedinice.

Dopunski izbori pripremaju se i provode sukladno odredbama **članka 108. i 109. Zakona o lokalnim izborima**.

- Ako je osigurana u trenutku proglašenja konačnih rezultata izbora (redovnih i dopunskih), smatrat će se da je zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkom tijelu jedinica osigurana tijekom čitavog mandata predstavničkog tijela **(članak 110.)**.

3.2. Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u izvršnim tijelima jedinica samouprave

Propisi kojima je uređeno ostvarivanje prava:

- **Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (članak 22. stavak 1.)**
- **Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 41.a)**
- **Zakon o lokalnim izborima**

USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

- Pravo na zastupljenost u izvršnim tijelima jedinica samouprave zajamčeno je pripadnicima nacionalnih manjina koji ostvaruju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica (**članak 22. stavak 1.**).

ZAKON O LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI

Izvršno je tijelo jedinice lokalne i jedinice područne (regionalne) samouprave u općini općinski načelnik, u gradu gradonačelnik i u županiji župan. (**članak 39. stavak 1.**)

- Pripadnici nacionalnih manjina u jedinicama samouprave u kojima ostvaruju pravo na zastupljenost u izvršnim tijelima jedinica sukladno UZPNM-u, ostvaruju pravo na jednog zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz reda svoje nacionalne manjine koji je predstavnik te nacionalne manjine u izvršnom tijelu jedinice (**članak 41.a stavak 1.**).

Pravo na izbor svog predstavnika u izvršnom tijelu jedinice samouprave ostvaruju i pripadnici nacionalnih manjina kojima je to pravo propisano statutom jedinice, neovisno o udjelu pripadnika pojedine nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice (**članak 41.a stavak 2.**).

- U jedinicama samouprave u kojima se bira predstavnik nacionalne manjine u izvršnom tijelu jedinice broj zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana povećava se za jednog u odnosu na broj zamjenika koje je uređen člankom 40. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (**članak 41.a stavak 4.**).

Ako više nacionalnih manjina u jedinici samouprave ostvaruje pravo na zamjenika, broj zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana povećava se za po jednog iz reda svake od tih nacionalnih manjina (**članak 41.a stavak 5.**).

U općinama i gradovima u kojima pripadnici neke od nacionalnih manjina čine većinu stanovništva pripadnici hrvatskog naroda imaju pravo na zastupljenost u izvršnom tijelu jedinice lokalne samouprave pod uvjetima kako je to propisano za nacionalne manjine (**članak 41.a stavak 3.**).

ZAKON O LOKALNIM IZBORIMA

ODREĐIVANJE ZASTUPLJENOSTI NACIONALNIH MANJINA

- Zastupljenost nacionalnih manjina u izvršnim tijelima jedinica samouprave određuje se sukladno odredbama **članka 22. stavak 1. UZPNM-a i članka 41.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 111.)**.

IZBOR ZAMJENIKA OPĆINSKOG NAČELNIKA, GRADONAČELNIKA, ODNOSNO ŽUPANA IZ REDOVA NACIONALNIH MANJINA

- Neka specifična pitanja vezana uz izbor zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana iz redova nacionalnih manjina, broj potpisa za predlaganje kandidatura, zabranu kandidiranja i način izbora uređeni su odredbama **članaka 112.-115. Zakona o lokalnim izborima**, dok se na sva ostala pitanja vezana uz izbor i mandat tih zamjenika odgovarajuće primjenjuju odredbe istog Zakona vezane uz izbor i mandat općinskih načelnika, gradonačelnika i župana (**članak 116.**).

Pripadnicima hrvatskog naroda jamči se pravo na zastupljenost u izvršnim tijelima jedinica samouprave u kojima pripadnici neke nacionalne manjine čine većinu stanovništva, koje se ostvaruje sukladno odredbama Zakona o lokalnim izborima kojima je uređen način izbora općinskog načelnika, gradonačelnika i župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina (**članak 117.**).

4. Funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

Propisi kojima je uređeno ostvarivanje prava:

- **Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (članci 23.-34.)**
- **Zakon o lokalnim izborima (članak 136.)**
- **Zakon o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina**
- **Zakon o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (sukladno odredbi članka 136. Zakona o lokalnim izborima)**
- **Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina te obrascima za upis i izdavanje isprava**
- **Pravilnik o naknadi troškova i nagradi za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina**

USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

- Pripadnici nacionalnih manjina, s ciljem unaprjeđivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu, imaju pravo birati vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama samouprave. Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina biraju se radi ostvarivanja sudjelovanja pripadnika nacionalnih manjina u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima u općinama, gradovima i županijama za područja kojih se biraju. **(članak 23.)**

Vijeće nacionalne manjine ima status neprofitne pravne osobe koji stječe upisom u Registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina **(članak 25. stavak 1.)**.

Predstavnik nacionalne manjine upisuje se u Registar, ali ne stječe status pravne osobe.

UTVRĐIVANJE PRAVA NA IZBOR VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

- Mogućnost ostvarivanja prava na izbor vijeća i predstavnika nacionalnih manjina ovisi o brojnosti pripadnika pojedine nacionalne manjine u jedinici lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave:
 - pravo na izbor općinskog ili gradskog vijeća nacionalne manjine imaju pripadnici nacionalne manjine koja u ukupnom stanovništvu jedinice lokalne samouprave sudjeluje s najmanje 1,5% ili je u jedinici lokalne samouprave zastupljena s više od 200 pripadnika;
 - pravo na izbor županijskog vijeća nacionalne manjine, odnosno vijeća nacionalne manjine Grada Zagreba imaju pripadnici nacionalne manjine koja je u jedinici područne (regionalne) samouprave zastupljena s više od 500 pripadnika;
 - ako ne ostvaruju uvjete za izbor vijeća nacionalne manjine, a u stanovništvu jedinice samouprave sudjeluju s najmanje 100 pripadnika, pripadnici nacionalne manjine mogu izabrati predstavnika te nacionalne manjine u općini, gradu odnosno županiji. **(članak 24. stavci 1. i 3.).**
- Broj pripadnika pojedine nacionalne manjine radi ostvarivanja prava na izbor vijeća ili predstavnika nacionalne manjine određuje se temeljem rezultata popisa stanovništva, koji se uvećavaju ili umanjuju za onaj broj birača iz reda nacionalne manjine koji su upisani ili brisani iz popisa birača koji se sastavlja radi izbora članova predstavničkih tijela jedinica lokalne samouprave **(članak 24. stavak 6.).**

Odlukama o raspisivanju izbora za članove vijeća nacionalnih manjina, odnosno za predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama samouprave, Vlada Republike Hrvatske utvrđuje datum održavanja izbora te popis svih vijeća i predstavnika nacionalnih manjina za koje su ispunjeni uvjeti za izbor, odnosno za koje se raspisuju izbori.

ČLANOVI I UNUTARNJA ORGANIZACIJA VIJEĆA

- U vijeća nacionalnih manjina na razini općina bira se 10, u vijeća na razini grada 15, a u vijeća na razini županije 25 članova **(članak 24. stavak 2.).**

Broj članova vijeća nacionalne manjine ne može biti veći, ali može biti manji od broja propisanog UZPNM-om u sljedećim slučajevima:

- kada je zbog manjeg broja kandidata na izborima izabran manji broj članova od propisanog;
- kada više kandidata ostvari isti izborni rezultat (dobije isti broj glasova) pa im nije moguće utvrditi mandat jer bi broj članova vijeća bio veći od propisanog;
- kada tijekom mandata vijeća jednom ili više članova vijeća prestane mandat prije njegova redovita isteka, a te članove nije moguće zamijeniti sljedećim neizabranim kandidatom ili kandidatima jer istih nema ili im nije moguće utvrditi mandat zbog istog izbornog rezultata (istog broja osvojenih glasova).

Za zakonito funkcioniranje i mogućnost donošenja punovažnih odluka nužno je da vijeće nacionalne manjine ima natpolovični broj članova od broja članova propisanog UZPNM-om.

- Članovi vijeća nacionalne manjine biraju predsjednika i zamjenika predsjednika vijeća. Predsjednik predstavlja i zastupa vijeće, saziva sjednice vijeća i ima prava i obveze uređene statutom vijeća. U slučaju odsutnosti ili spriječenosti predsjednika vijeća njegove ovlasti preuzima zamjenik (**članak 26. i članak 27. stavak 2.**).

Vijeće nacionalne manjine može ustrojiti i druga radna tijela, što se uređuje statutom i drugim općim aktima vijeća koji moraju biti u skladu sa statutom.

AKTI VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

- Vijeće nacionalne manjine obvezno je imati statut te donositi godišnje programe rada, financijske planove i završne račune. Svi se navedeni akti donose većinom glasova svih članova vijeća (**članak 27. stavci 1. i 3.**).

Obvezni sadržaj statuta vijeća nacionalne manjine uređen je **Zakonom o Registru vijeća, predstavnika i koordinacija nacionalnih manjina** (Zakon o Registru).

Odredbom **članka 6. stavka 3. Zakona o Registru** propisano je da statut vijeća mora sadržavati odredbe o nazivu, sjedištu, pravima i obve-

zama članova, o području djelovanja, zastupanju te drugim pitanjima od značaja za rad vijeća.

Osim akata koje je obvezno donositi, vijeće nacionalne manjine donosi i druge opće akte kojima uređuje pitanja od značaja za svoj rad, a koji moraju biti u skladu sa statutom (**članak 6. stavci 1. i 2. Zakona o Registru**).

- Predstavnik nacionalne manjine dužan je donositi programe rada, financijske planove i završne račune (**članak 34. stavak 2.**).

Statuti vijeća te financijski planovi i završni računi vijeća i predstavnika nacionalnih manjina objavljuju se u službenom glasilu jedinica samouprave za područja kojih su vijeća, odnosno predstavnici izabrani (**članci 27. stavak 4. i 34. stavak 2.**).

FINANCIRANJE RADA I DJELOVANJA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

- Sredstva za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, uključujući sredstva za obavljanje nužnih administrativnih poslova za njihove potrebe, dužne su osigurati jedinice samouprave za područja kojih su vijeća i predstavnici izabrani. Jedinice samouprave mogu osigurati i sredstva za pojedine aktivnosti koje su utvrđene programom rada vijeća, odnosno predstavnika nacionalne manjine (**članak 28. stavak 1.**).

Sredstva za ostvarivanje određenih programa vijeća i predstavnika nacionalnih manjina mogu se osigurati i u državnom proračunu Republike Hrvatske (**članak 28. stavak 2.**).

Sredstva koja vijeća i predstavnici nacionalnih manjina ostvare iz državnoga proračuna ili proračuna jedinica samouprave moraju se koristiti isključivo za namjene određene proračunom i zakonom, odnosno odlukom kojom se uređuje izvršenje proračuna (**članak 29. stavak 2.**).

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina financijska sredstva mogu ostvarivati i od svoje imovine, donacija, poklona, nasljedstva ili po nekoj drugoj zakonitoj osnovi, a dužni su ih koristiti samo za obavljanje djelatnosti i poslova koje su utvrdili svojim programima rada (**članak 29. stavak 1.**).

- U pravilu, članovi vijeća i predstavnici nacionalnih manjina svoje dužnosti obavljaju na dragovoljnoj osnovi i s pažnjom dobrog gospodara.

Iz raspoloživih financijskih sredstava mogu primati samo nagradu za rad te naknadu troškova koje su imali u obavljanju poslova za vijeće, odnosno u obavljanju poslova predstavnika (**članak 30.**).

Prava na naknadu troškova i na nagradu članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina uređeni su **Pravilnikom o naknadi troškova i nagradi za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina.**

Pravilnikom je uređeno:

- da se pod naknadom troškova podrazumijeva naknada troškova javnog prijevoza i naknada dnevnica, sukladno pravilima koja primjenjuju za naknadu tih troškova u javnoj službi;
- da mjesečna nagrada za rad može iznositi najviše do 50% od iznosa naknade koju ostvaruju članovi predstavničkih tijela pojedine jedinice samouprave;
- da je jedinica samouprave dužna svojim općim aktima utvrditi konkretan iznos nagrade za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina na svom području.

DJELOVANJE I DJELATNOSTI VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina imaju savjetodavnu ulogu u jedinicama samouprave usmjerenu na unaprjeđivanje, ostvarivanje i zaštitu prava nacionalnih manjina.

Za razliku od vijeća, koje djeluje kao kolektivno tijelo, predstavnik nacionalne manjine u jedinici samouprave svoj mandat obnaša samostalno.

Predstavnik svoje poslove obavlja pod nazivom koji mora biti na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu te na jeziku i pismu kojim se služi nacionalna manjina koja ga je izabrala i koji sadrži oznaku područja za koje je izabran (**članak 34. stavak 1.**).

Ovlasti i obveze koje su UZPNM-om propisane za vijeća nacionalnih manjina odgovarajuće se primjenjuju i na izabrane predstavnike nacionalnih manjina (**članak 34. stavak 3.**).

- Člankom 31. UZPNM-a propisana su sljedeća specifična prava vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama samouprave:
 - pravo predlaganja tijelima jedinice samouprave mjera za unaprjeđivanje položaja nacionalne manjine u državi ili na nekom njenom području, uključujući davanje prijedloga općih akata kojima se uređuju pitanja od značaja za nacionalnu manjinu tijelima koja ih donose;
 - pravo isticanja kandidata za dužnosti u tijelima državne uprave i tijelima jedinica samouprave;
 - pravo da budu obaviješteni o svakom pitanju o kome će raspravljati radna tijela predstavničkog tijela jedinice samouprave, a tiče se položaja nacionalne manjine; te
 - pravo davanja mišljenja i prijedloga na programe radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj i regionalnoj razini namijenjenih nacionalnim manjinama ili na programe koji se odnose na manjinska pitanja.

Istim je člankom UZPNM-a propisana obveza tijela jedinica samouprave da svojim općim aktima urede način, rokove i postupak ostvarivanja navedenih prava.

UZPNM-om nisu ograničene djelatnosti koje mogu obavljati vijeća nacionalnih manjina. Stoga, vijeća svojim statutima mogu urediti obavljanje odgovarajućih djelatnosti od svog interesa koje su različitim neprofitnim pravnim osobama omogućene posebnim zakonima.

Za razliku od vijeća, predstavnici nacionalnih manjina ne mogu obavljati djelatnosti koje su posebnim zakonima utvrđene kao isključivo pravo pravnih osoba.

- Izvršno tijelo jedinice samouprave dužno je u pripremi prijedloga općih akata od vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na svom području zatražiti njihova mišljenja i prijedloge o odredbama kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih manjina (**članak 32. stavak 1.**).

Ako vijeća ili predstavnici nacionalnih manjina smatraju da su neki opći akt jedinice samouprave ili neka njegova odredba protivni Ustavu Republike Hrvatske ili propisima kojima se uređuju prava i slobode nacionalnih

manjina, dužni su o tome obavijestiti Ministarstvo uprave, Savjet za nacionalne manjine i nositelja izvršnih ovlasti u jedinici samouprave, odnosno općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana (**članak 32. stavak 2.)**.

KOORDINACIJE VIJEĆA I PREDSTAVNIKA

- Radi usklađivanja i unaprjeđivanja zajedničkih interesa dva ili više vijeća i predstavnika nacionalnih manjina mogu osnovati koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina kroz koje usuglašavaju stavove o pitanjima iz svog djelokruga (**članak 33.)**.

Koordinaciju mogu osnovati vijeća i predstavnici iste ili različitih nacionalnih manjina u:

- istoj jedinici lokalne samouprave;
- u različitim jedinicama lokalne samouprave;
- u istoj jedinici područne (regionalne) samouprave ili
- u različitim jedinicama područne (regionalne) samouprave.

Županijska vijeća i predstavnici neke nacionalne manjine mogu osnovati koordinaciju te nacionalne manjine za područje Republike Hrvatske. Koordinacija za područje Republike Hrvatske može se osnovati ako sporazumu o osnivanju pristupi više od polovine županijskih vijeća i predstavnika iste manjine.

Vijeća i predstavnici nacionalnih manjina mogu ovlastiti koordinaciju da u njihovo ime ostvaruje prava, odnosno poduzima mjere iz članka 31. UZPNM-a (članak 33. stavak 3. UZPNM-a).

ZAKON O LOKALNIM IZBORIMA

UZPNM-om je propisano da se članovi vijeća i predstavnici nacionalnih manjina biraju neposredno tajnim glasovanjem za razdoblje od četiri godine te da se na postupak izbora i druga pitanja u svezi s njihovim izborom shodno primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica samouprave (**članak 24. stavak 5. UZPNM-a**).

Izbor članova predstavničkih tijela jedinica samouprave uređen je Zakonom o lokalnim izborima u kojem je člankom 136. propisano:

„Postupak izbora članova vijeća nacionalnih manjina i predstavnika naci-

onalnih manjina koji se biraju u jedinicama sukladno odredbama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina uredit će se posebnim zakonom. Do stupanja na snagu novog zakona na snazi ostaju odredbe **Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave** (»Narodne novine«, br. 33/01., 10/02., 155/02., 45/03., 43/04., 40/05., 44/05., 109/07. i 24/11.) koje se odnose na izbore za članove vijeća nacionalnih manjina i predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama te odredbe o izboru članova predstavničkih tijela u dijelu odgovarajuće primjene na izbore za članove vijeća nacionalnih manjina i predstavnike nacionalnih manjina.“

- Pitanja u svezi s izborima članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina uređena su odredbama članaka 63.–65. Zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kojima je propisano:

- da područje čitave jedinice samouprave čini jednu izbornu jedinicu;
- da se na pojedinu izbornu listu unose svi valjano predloženi kandidati prema abecednom redu prezimena;
- da su za članove vijeća nacionalne manjine izabrani kandidati koji su dobili najveći broj glasova birača koji su glasovali, ovisno o broju članova vijeća nacionalne manjine koji se bira u pojedinoj jedinici, odnosno da je za predstavnika nacionalne manjine izabran kandidat koji je dobio najveći broj glasova birača koji su glasovali;

Izabranim vijećima nacionalnih manjina smatrat će se ona koja su izabrana u punom broju i ona koja su izabrana s natpolovičnom većinom članova od broja članova vijeća koji je propisan UZPNM-om.

- da izabranog člana vijeća nacionalne manjine kojem prestane mandat prije njegova redovita isteka zamjenjuje prvi sljedeći neizabrani kandidat s najviše dobivenih glasova;

Zakonom o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave predviđena je, odnosno uređena mogućnost zamjene predstavnika nacionalne manjine kojem prestane mandat prije njegova redovita isteka.

- da izbore raspisuje Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom kojom utvrđuje točan datum održavanja izbora;

- da se na ostala pitanja u vezi s izborima na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovoga Zakona kojima se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica samouprave.

ZAKON O REGISTRU VIJEĆA, KOORDINACIJA VIJEĆA I PREDSTAVNIKA NACIONALNIH MANJINA

Zakonom o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina uređeni su način upisa u Registar vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, promjena podataka u upisu i uvjeti za brisanje iz Registra te način rada i financiranja koordinacija vijeća nacionalnih manjina.

Oblik, sadržaj i način vođenja te potrebni obrasci za upis u Registar i izdavanje isprava propisani su **Pravilnikom o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina te obrascima za upis i izdavanje isprava.**

Registar vodi i rješenja o upisu u Registar donosi Ministarstvo uprave.

UPIS U REGISTAR

- Subjekti upisa u Registar su:
 - izabrana i konstituirana vijeća nacionalnih manjina;

Nakon svakih održanih izbora, konstituiranju izabranih vijeća nacionalnih manjina pristupa se temeljem odluke Vlade Republike Hrvatske o davanju ovlaštenja za sazivanje konstituirajućih sjednica vijeća nacionalnih manjina županima, gradonačelniku Grada Zagreba, gradonačelnicima i općinskim načelnicima.

- izabrani predstavnici nacionalnih manjina;
- osnovane koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i
- drugi oblici udruživanja nacionalnih manjina koji se osnivaju sukladno međunarodnim ugovorima (**članak 3.**).

Vijeća i koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina koji su upisani u Registar sukladno Zakonu nakon narednih redovnih izbora ne podliježu novoj obvezi upisa u Registar, već prijavljuju osobna imena i OIB-e osoba ovlaštenih za zastupanje i nove članove za iduće mandatno razdoblje (**članak 13.**).

BRISANJE SUBJEKATA UPISA IZ REGISTRA PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

- Subjekti upisa u Registar brišu se iz Registra po službenoj dužnosti:
 - ako su prestali uvjeti za izbor vijeća nacionalne manjine utvrđeni UZPNM-om;
 - ako se broj izabranih članova vijeća nacionalne manjine radi prestanka mandata smanji ispod broja potrebnog za odlučivanje;
 - ako su prestala postojati vijeća i predstavnici nacionalnih manjina koji su osnovali koordinaciju, odnosno ako se njihov broj natpolovično smanjio;
 - ako se broj vijeća i predstavnika nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave smanji ispod broja utvrđenog za osnivanje koordinacije vijeća nacionalnih manjina za područje Republike Hrvatske (nacionalne koordinacije);
 - ako se predstavnik nacionalne manjine briše iz evidencije popisa birača na području za koje je izabran, sukladno odredbama posebnog zakona (**članak 19.**).

5. Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica samouprave

i

6. Donošenje godišnjih planova prijama u službu i planiranje zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica samouprave

Propisi kojima je uređeno ostvarivanje prava:

- Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (članak 22. stavak 3.)
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 56.a)
- Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članci 9. i 19.)

USTAVNI ZAKON O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA

- Pripadnicima nacionalnih manjina osigurava se zastupljenost u tijelima uprave jedinica samouprave sukladno odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i drugih akata o politici zapošljavanja u tim tijelima te sukladno stečenim pravima (**članak 22. stavak 3.**).

Drugi se akti o politici zapošljavanja u upravnim tijelima jedinica samouprave, prije svega, odnose na planove prijama u službu (kratkoročne, srednjoročne i dugoročne) koje donose općinski načelnici,

gradonačelnici, odnosno župani sukladno **Zakonu o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi**.

Definicija pojma „stečena prava“ u smislu osiguravanja zajamčene zastupljenosti u upravnim tijelima jedinica samouprave nije sadržana u tekstu UZPNM-a. Taj je pojam, međutim, pojašnjen u tekstu obrazloženja članka **2. Konačnog prijedloga UZPNM-a (br. 536) klasa: 016-01/02-01/01, urbroj: 61-01-07 od 22. studenog 2002.:**

„U dijelu u kojem se ostvarivanje određenih prava i sloboda veže uz ‘stečena prava’ ovom odredbom obuhvaćena su ona prava koja je Republika Hrvatska prihvatila pismom Vlade Republike Hrvatske Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda, od 13. siječnja 1997., ‘za završetak mirne reintegracije regiona pod prijelaznom upravom, Republika Hrvatska’.”

- Radi ostvarivanja odgovarajuće zastupljenosti u upravnim tijelima jedinica samouprava, pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na prednost pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima (**članak 22. stavak 4.**).

ZAKON O LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI

- Pitanja vezana uz ostvarivanje prava na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina sukladno UZPNM-u uređena su odredbama **članka 56.a Zakona o lokalnoj i područnoj samoupravi**, kojima je propisano:
 - da pripadnici nacionalnih manjina koji sukladno odredbama UZPNM-a imaju pravo na razmjernu zastupljenost u predstavničkim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, imaju pravo na zastupljenost u upravnim tijelima tih jedinica; te
 - da su jedinice samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na zastupljenost u njihovim upravnim tijelima dužne politiku upošljavanja novih službenika, odnosno službenika koji se primaju na upražnjena radna mjesta provoditi na način koji će osigurati poštovanje prava pripadnicima nacionalnih manjina.

ZAKON O SLUŽBENICIMA I NAMJEŠTENICIMA U LOKALNOJ I PODRUČNOJ (REGIONALNOJ) SAMOUPRAVI

- Jedinice samouprave u kojima pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na zastupljenost u njihovim upravnim tijelima dužne su u svojim planovima prijma u službu utvrditi popunjenost radnih mjesta u tim tijelima pripadnicima nacionalnih manjina te planirati zapošljavanje potrebnog broja pripadnika nacionalnih manjina radi ostvarivanja zajamčene zastupljenosti (**članak 9.**).
- Pri raspisivanju natječaja za prijam u službu, jedinice samouprave u kojima nije osigurana zajamčena zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina dužne su to navesti u tekstu natječaja (**članak 19. stavak 10.**).

Kandidat koji ima pravo prednosti kod prijma u službu prema posebnom zakonu (uključujući i pravo pripadnika nacionalnih manjina temeljem UZPNM-a) dužan je u prijavi na natječaj pozvati se na to pravo i ima prednost u odnosu na ostale kandidate samo pod jednakim uvjetima (**članak 19. stavak 9.**).

DIO III.

KORIŠTENJE E-SUSTAVA
ZA PRAĆENJE PROVEDBE
USTAVNOG ZAKONA O PRAVIMA
NACIONALNIH MANJINA

Uvođenjem i razvojem jedinstvenog e-sustava osigurava se efikasno praćenje stanja u području primjene prava nacionalnih manjina iz djelokruga Ministarstva uprave koja se ostvaruju na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. E-sustav praćenja namijenjen je za korištenje Ministarstvu uprave, Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, uredima državne uprave u županijama i Gradu Zagrebu te jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje unose odgovarajuće podatke o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.

1.1. Beneficije prelaska na novi sustav

Dosadašnji oblik prikupljanja i objedinjavanja podataka tekao je poprilično sporo te je proces prikupljanja i dostave i objedinjavanja podataka trajao tri do četiri mjeseca. Ispunjavanje obrazaca vršilo se ručno putem nestrukturiranih predložaka u Word formatu, pojedinačni obrasci slali su se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave putem Ureda državne uprave u županijama te Gradu Zagrebu na popunjavanje, a zatim su podatke prikupljene od jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nadležni uredi državne uprave u županijama ručno objedinjavali i tako objedinjene slali Ministarstvu uprave. Novim e-sustavom omogućava se korisnicima da tražene obrasce ispune online i pošalju na verifikaciju uredu državne uprave u županiji putem e-sustava. Pritom se objedinjavanje podataka radi automatski u sustavu, a uredi državne uprave u županijama i Ministarstvo uprave imaju mogućnost praćenja napretka procesa popunjavanja obrazaca u realnom vremenu.

SLIKA 1. E-sustav, njegovi dijelovi i korisnici.

**KORISNICI U JEDINICAMA LOKALNE
I PODRUČNE (REGIONALNE)
SAMOUPRAVE**

unos podataka o
praćenju

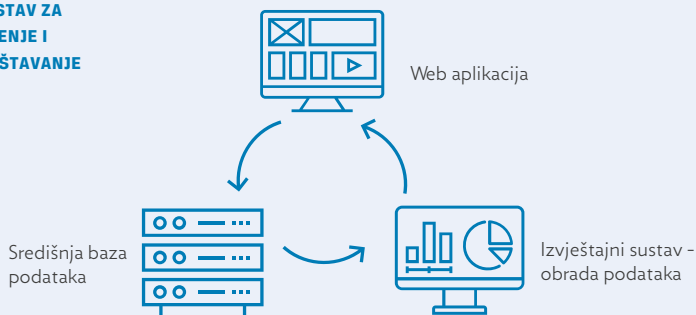
Web obrasci

kontrola
podataka

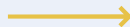
**E-SUSTAV ZA
PRAĆENJE I
IZVJEŠTAVANJE**

kontrola
podataka i
objedinjavanje

izvještaj

uprava.gov.hr

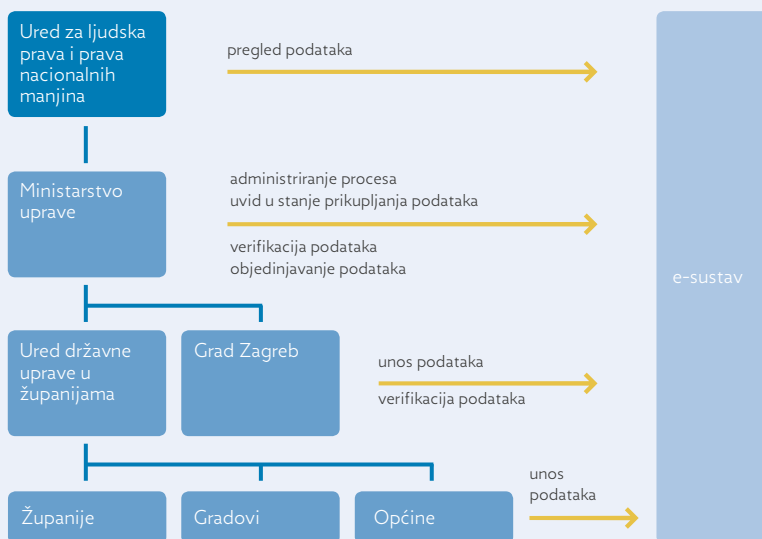
**MINISTARSTVO UPRAVE RH
URED ZA LJUDSKA PRAVA I PRAVA
NACIONALNIH MANJINA**

1.2. Korisnici e-sustava

E-sustav za praćenje i izvještavanje o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina („Narodne novine“, broj 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11) izrađen je za potrebe Ministarstva uprave koje nadzire ostvarivanje prava i sloboda nacionalnih manjina zajamčenih Ustavom Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.), Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i posebnim zakonima u pitanjima iz svog djelokruga. Isto tako, namijenjen je potrebama Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske koji prati realizaciju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i koordinira izradu godišnjeg izvješća o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, ureda državne uprave u županijama (njih 20) i Grada Zagreba. Krajnji korisnici e-sustava također su i svi JLP(R)S-ovi koji unose podatke o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u odgovarajuće web obrasce.

SLIKA 2. Korisnici e-sustava i njihove uloge.

1.3. Podatci koji se unose u sustav putem web obrazaca

Podatci koji se unose u web obrasce, a koji su dio izrađenog e-sustava, zapravo su isti oni koji su se prikupljali dosadašnjih godina, a razlika je u tome što se sada objedinjavaju na strukturiran i uniforman način putem e-sustava, pri čemu je za svaki skup podataka osmišljen jedan web obrazac putem kojeg se prikupljaju. Ti se podatci odnose na:

- ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma (obrazac 1);
- očuvanje tradicijskih naziva i oznaka te davanje naziva naseljima, ulicama i trgovima imena osoba i događaja od značaja za povijest i kulturu nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj te na uporabu znamenja i simbola nacionalnih manjina (obrazac 2);
- zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (obrazac 3);
- funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i financiranje rada (obrazac 4);
- ukupni broj zaposlenih službenika i namještenika, spol zaposlenih službenika i namještenika te broj službenika i namještenika iz reda pripadnika nacionalnih manjina koji su zaposleni u upravnim tijelima svake od jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (obrazac 5);
- donošenje godišnjih planova prijama u službu i planiranju zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (obrazac 6);
- analizu stanja provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (obrazac 7);
- nadzor i ostvarivanje prava na uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u prvostupanjskim postupcima pred uredima državne uprave u županijama (obrazac za urede državne uprave u županijama i Grad Zagreb);
- statute jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

1.4. Proces prikupljanja podataka putem web obrazaca e-sustava

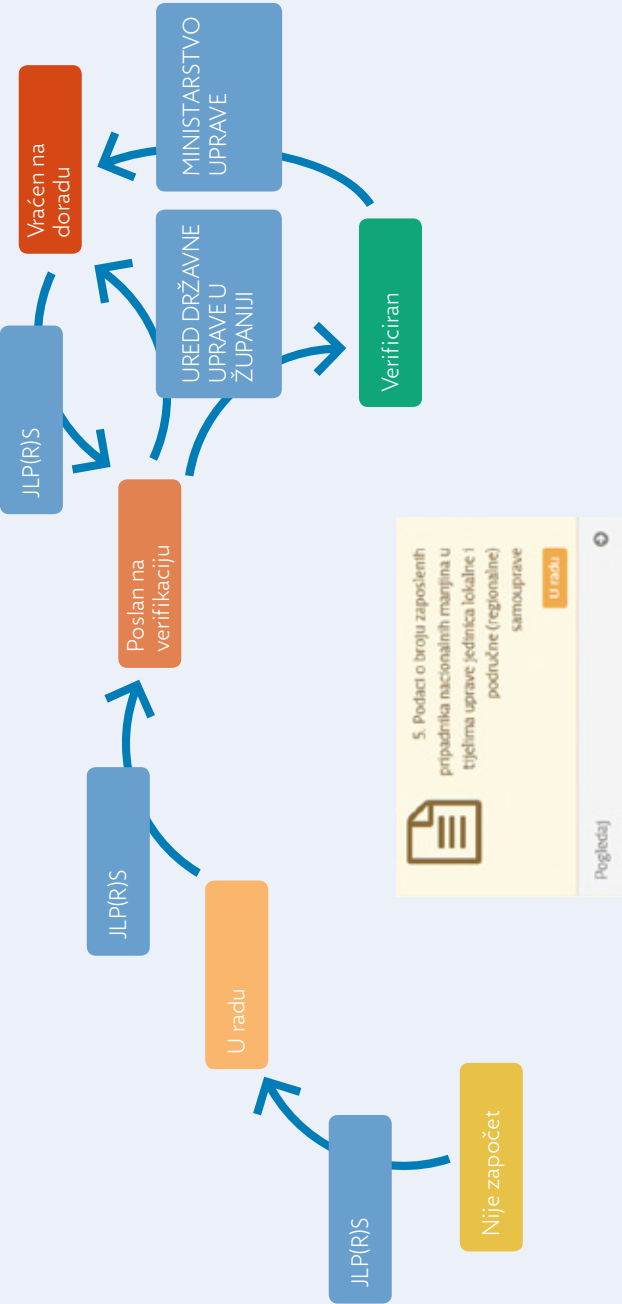
Proces prikupljanja podataka za godišnje izvješće o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina pokreće Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske svojim dopisom nadležnim državnim tijelima, između ostaloga i Ministarstvu uprave. Shodno tome, Ministarstvo uprave pokreće proces prikupljanja podataka iz svoga djelokruga putem izrađenog e-sustava, određuje rokove za dostavu podataka te dopisom obavještava sve urede državne uprave u županijama i Grad Zagreb o obvezi prikupljanja podataka o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, a oni dalje navedene podatke prikupljaju od JLP(R)S-a.

Korisnici u JLP(R)S-u koriste pristupne podatke, prijavljuju se u aplikaciju i dostavljaju tražene podatke putem web obrazaca. Web obrasci za prikupljanje podataka strukturirani su i sadrže pravila za popunjavanje koja korisnicima olakšavaju popunjavanje te ih upozoravaju na moguće nelogičnosti ili nepravilnosti kod popunjavanja podataka (npr. obavezna polja).

Svaki web obrazac kojeg korisnici u JLP(R)S-u popunjavaju može se nalaziti u jednom od sljedećih statusa:

- Nije započet – korisnik u JLP(R)S-u nije još krenuo s popunjavanjem podataka;
- U radu – korisnik u JLP(R)S-u popunio je neke podatke i pohranio ih u sustav, ali još nije poslao podatke na verifikaciju u ured državne uprave u županiji;
- Poslan na verifikaciju – korisnik u JLP(R)S-u popunio je i poslao podatke na verifikaciju u ured državne uprave u županiji;
- Vraćen na doradu – ured državne uprave u županiji ili Ministarstvo uprave uočili su nedostatke u podacima i vratili obrazac korisniku u JLP(R)S-u na doradu;
- Verificiran – ured državne uprave u županiji ili Ministarstvo uprave provjerili su i odobrili podatke te je ovim statusom korisnik u JLP(R)S-u ispunio svoju obvezu dostave podataka.

SLIKA 3. Tijek odobravanja obrazaca

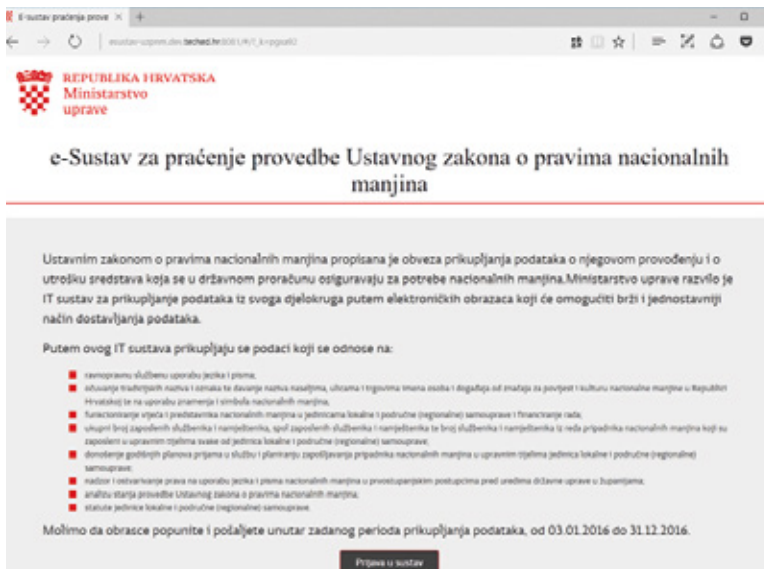
1.5. E-sustav – praktična primjena

1.5.1. Preduvjeti za pristupanje

E-sustavu se pristupa preko poveznice dostupne na stranicama Ministarstva uprave. Za pristup e-sustavu potrebno je imati:

- računalo s pristupom na Internet,
- web preglednik (Chrome, Mozilla, Internet Explorer/Edge, Safari) ažuriran na zadnju dostupnu verziju,
- korisničko ime i lozinku (osiguravaju Ministarstvo uprave i nadležni uredi državne uprave u županijama).

Sam e-sustav sastoji se od javnog i zatvorenog dijela. Prije nego se korisnik prijavi u e-sustav, vidljive su mu javno dostupne informacije vezane uz sustav (Slika 4).

SLIKA 4. Početni ekran

1.5.2. Prijava u e-sustav

Stranicama e-sustava pristupa se pritiskom na poveznicu „Prijava u sustav“, nakon čega se otvara dio e-sustava za unos korisničkih podataka i prijavu u sustav.

Korisničko ime

korisnik_123

Lozinka

••••••••••

SLIKA 5. Prijava u e-sustav.

SLIKA 6. Početni ekran nakon prijave u e-sustav

Za uspješno prijavljivanje u e-sustav korisnik mora imati važeći korisnički račun koji korisnicima iz JLP(R)S-a otvaraju nadležni administratori u uredima državne uprave u županiji ili Ministarstvu uprave. Nakon uspješne prijave u sustav korisniku se otvara prozor s novim opcijama, ovisno o ulozi koja mu je dodijeljena (Slika 6). Korisnik može imati jednu od sljedećih uloga:

- korisnik JLP(R)S-a – općina, grad, županija,
- ured državne uprave u županiji i Grad Zagreb
- Ministarstvo uprave
- korisnik s pravom uvida podataka (uloga za Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske)
- administrator (na razini Ministarstva uprave ili na razini ureda državne uprave u županiji)

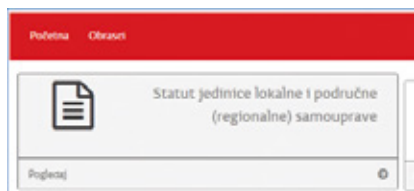
Pristup ispunjavanju web obrazaca i njihovu dostavljanju vrši se tako da se na gornjoj navigacijskoj traci klikne na poveznicu „Obrasci“ ili na poveznicu „Pogledaj“ u okviru „Obrasci“ u središnjem dijelu aplikacije.

1.6. Dio e-sustava za JLP(R)S

1.6.1. Dostava statuta JLP(R)S-a

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su dostaviti statut kako bi se podaci dostavljeni kroz web obrasce mogli usporediti sa samim statutom.

Statut se dostavlja kao PDF datoteka u kojoj se nalazi skenirani statut JLP(R)S-a zajedno sa svim eventualnim dopunama statuta koje su nastale tijekom tekuće godine.

SLIKA 7. Dio e-sustava za dostavu statuta.

SLIKA 8. Dostava statuta kao PDF datoteke.

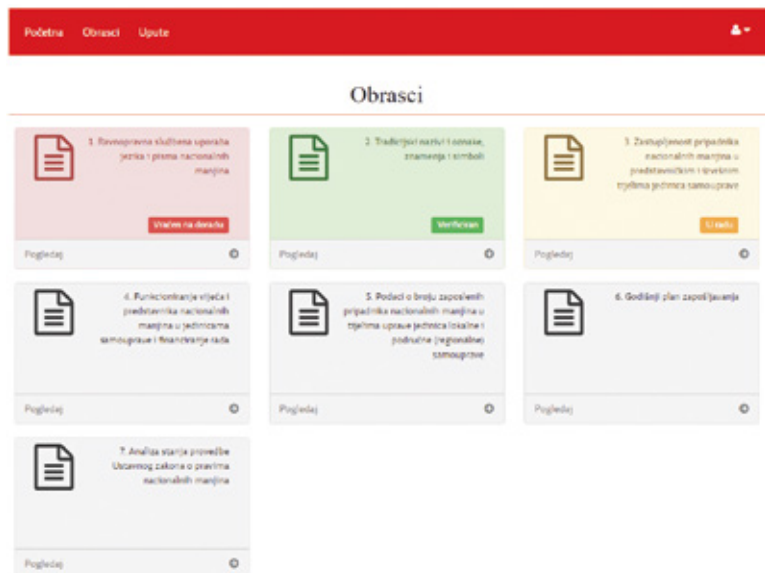
1.6.2. Unos podataka

Podaci se u e-sustav unose putem web obrazaca. Nakon klika na poveznicu „Obrasci“ otvara se dio aplikacije za odabir obrasca kojem se želi pristupiti u svrhu popunjavanja ili koji se želi poslati na verifikaciju (Slika 9).

Pored svakog obrasca vidljiv je njegov trenutni status koji može biti „U radu“, „Poslan na verifikaciju“, „Vraćen na doradu“ i „Verificiran“. Ukoliko nema statusa, to znači da određeni obrazac još nije ni kreiran.

Proces popunjavanja i slanja obrazaca identičan je za sve obrasce. Prilikom prvog ispunjavanja otvara se početni dio obrasca s upozorenjem da obrazac ne postoji i da ga je potrebno kreirati. Neki obrasci imaju uvodno pitanje gdje je za daljnje ispunjavanje potrebno odabrati ima li JLP(R)S obvezu podnošenja podataka.

U obrascima se obično traže podaci za svaku nacionalnu manjinu za koju JLP(R)S ima obvezu podnošenja podataka, a unos za pojedinu nacionalnu manjinu vrši se odabirom iste iz padajuće liste (Slika 10). Postupak

SLIKA 9. Obrasci u e-sustavu.

Početna
Obrasce
Upute

Ostvarivanje prava nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma

Napomena! Traženi se podaci odnose na one jedinice samouprave koje temeljem Članka 32. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina imaju obvezu uređiti ih sa svojim aktima proglašiti ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, nad i one koje svoju obvezu nisu ispunile.

Koliki broj jedinica za manjine

Status: U radu

Prijavi obrazac

Obrisi obrazac

Uključivanje

Albanci

Austrijanci

Bosanci

Bugari

Crnogorci

Česi

Hrvati

Makedonci

SLIKA 10. Odabir nacionalne manjine za koju se unose podaci

22	2
Stranka se služila jezikom i pismom nacionalne manjine?	
☐ Da	☒ Ne
Broj postupaka prvog stupnja	Broj postupaka drugog stupnja
0	0
Spremi Nazad	

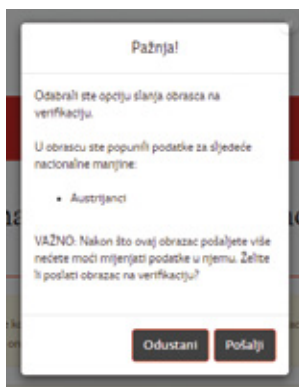
SLIKA 11. Pohrana podataka

unosu podataka potrebno je ponoviti za svaku nacionalnu manjinu zasebno ukoliko to web obrazac traži.

Nakon ispunjavanja obrasca za pojedinu nacionalnu manjinu obrazac se sprema tako da se klikne na poveznicu za spremanje u donjem lijevom dijelu aplikacije (Slika 11).

Nakon uspješnog kreiranja i spremanja web obrasca, njegov status postaje „U radu“. Taj status neće se mijenjati sve dok se obrazac ne pošalje te se cijelo to vrijeme podaci mogu mijenjati i doradivati. Za slanje obrasca potrebno je otvoriti obrazac koji se želi poslati na verifikaciju, kliknuti na poveznicu „Pošalji obrazac“ te nakon toga potvrditi u skočnom prozoru klikom na poveznicu „Pošalji“ (Slika 12).

Ako je obrazac uspješno poslan, status obrasca mijenja se iz „U radu“ u „Poslan na verifikaciju“, što je vidljivo na samom obrascu (Slika 13) kao

Pažnja!

Odabrali ste opciju slanja obrasca na verifikaciju.

U obrascu ste popunili podatke za sljedeće nacionalne manjine:

- Austrijanci

VAŽNO: Nakon što ovaj obrazac pošaljete više nećete moći mijenjati podatke u njemu. Želite li poslati obrazac na verifikaciju?

Odustani **Pošalji**

SLIKA 12. Slanje obrasca na verifikaciju.

i na dijelu aplikacije za odabir obrazaca. Nakon slanja obrasca na verifikaciju više nije moguće mijenjati podatke na obrascu. Jedini je način za izmjenu podataka da nadležni ured državne uprave u županiji vrati obrazac na doradu. Tada se od JLP(R)S-a očekuje da ispravi podatke u obrascu i ponovno pošalje obrazac na verifikaciju.

Početna Obrasci Upute

Ostvarivanje prava nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma

Napomena! Traženi se podaci odnose na one jedinice samouprave koje temeljem članka 12. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina imaju obvezu umrežiti ih sa svojim aktima preostale ravnopravne službene uporabe jezika i pisma nacionalne manjine. Ako i one koje svoju obvezu nisu ispunile.

Status: Poslan na verifikaciju

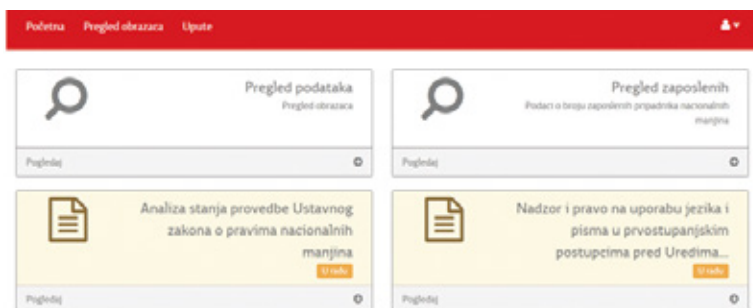
Austrijanci

Poznat

SLIKA 13. Obrazac je poslan na verifikaciju.

1.7. Dio e-sustava za urede državne uprave u županijama i Ministarstvo uprave

Uredi državne uprave u županijama imaju obvezu verifikacije podataka koje JLP(R)S-ovi dostavljaju putem e-sustava. Dodatno, uredi državne uprave u županijama ispunjavaju dva web obrasca: „Analiza stanja provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina“ i „Nadzor i pravo na uporabu jezika i pisma u prvostupanjskim postupcima pred uredima...“ (Slika 14), i to obično nakon što su svi JLP(R)S-ovi kojima je ured nadređen ispunili svoje podatke.

SLIKA 14. Stanje obrasca na verifikaciju.

1.7.1. Verifikacija podataka

The screenshot shows a web interface titled 'Pregled statusa'. It features a red header bar with the navigation menu: 'Početna', 'Pregled obrazaca', and 'Upute'. Below the header, there is a search bar and a table with 10 columns. The columns are: 'Razina', 'JLP(R)S', '1. Brojopravna službena upotreba jezika i pisma', '2. Tražitelji nadzora i nadzora, izmjena, nacionalnih manjina i predstavnici i izvršitelji izmjena', '3. Zastupljenost manjina i predstavnici i izvršitelji izmjena', '4. Funkcioniranje vjeka i predstavnici nacionalnih manjina i izvršitelji izmjena', '5. Broj zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u tijelima uprave JLP(R)S', '6. Dodijeli plan zapošljavanja', '7. Analiza stanja provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina', and 'Status JLP(R)S'. The table has 10 rows, each representing a different entity. The first row is for 'Ministarstvo unutarnjih poslova'. The second row is for 'Ministarstvo pravosuđa i uprave'. The third row is for 'Ministarstvo obrane'. The fourth row is for 'Ministarstvo gospodarstva, prometa i turizma'. The fifth row is for 'Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta'. The sixth row is for 'Ministarstvo zdravstva, obitelji, mladih i socijalne politike'. The seventh row is for 'Ministarstvo financija i plaćanja'. The eighth row is for 'Ministarstvo regionalne razvoja i infrastrukture'. The ninth row is for 'Ministarstvo zaštite okoliša i klimatske politike'. The tenth row is for 'Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i lovstva'. The table shows the status of each entity, with some cells containing dates and others containing 'Nema obrazca'.

Razina	JLP(R)S	1. Brojopravna službena upotreba jezika i pisma	2. Tražitelji nadzora i nadzora, izmjena, nacionalnih manjina i predstavnici i izvršitelji izmjena	3. Zastupljenost manjina i predstavnici i izvršitelji izmjena	4. Funkcioniranje vjeka i predstavnici nacionalnih manjina i izvršitelji izmjena	5. Broj zaposlenih pripadnika nacionalnih manjina u tijelima uprave JLP(R)S	6. Dodijeli plan zapošljavanja	7. Analiza stanja provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina	Status JLP(R)S
Županija	Ministarstvo unutarnjih poslova	Nema obrazca	Nema obrazca	U radu 22.03.2017	Nema obrazca	Nema obrazca	Nema obrazca	Nema obrazca	Nema obrazca
Grad	Osijek	Počin na verifikaciju 22.03.2017	Počin na verifikaciju 22.03.2017	Vraćen na očišćenje 22.03.2017	U radu 22.03.2017	Počin na verifikaciju 22.03.2017	U radu 22.03.2017	U radu 22.03.2017	Počin na pregled 24.03.2017
Općina	Proharska Modra	Nema obrazca	Nema obrazca	Nema obrazca	Nema obrazca	Nema obrazca	Nema obrazca	Nema obrazca	Nema obrazca

SLIKA 15. Pregled statusa web obrazaca.

Uredi državne uprave u županiji verificiraju dostavljene podatke putem e-sustava ili ih vraćaju na doradu. Klikom na poveznicu „Pregled podataka“ otvara se dio e-sustava u kojem su prikazani statusi svih obrazaca JLP(R)S-a za koji je ured državne uprave zadužen. Korisnik iz ureda državne uprave u županiji može odabirom pojedinog obrasca otvoriti ga, pregledati te ga verificirati ili vratiti na doradu u JLP(R)S.

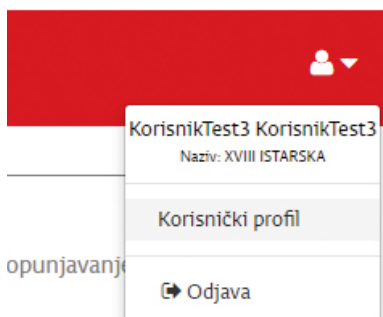
1.8. Zajedničke funkcionalnosti e-sustava

1.8.1. Korisnički profil

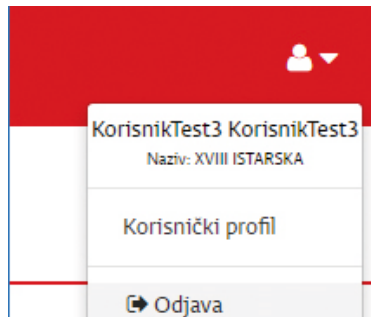
Vlastitim korisničkim podacima može se pristupiti klikom na poveznicu „Korisnički profil“ unutar e-sustava, a do njega se dolazi klikom na ikonu koja se nalazi u gornjem desnom kutu navigacijske trake kada je korisnik prijavljen u sustav (Slika 16).

1.8.2. Odjava iz e-sustava

Nakon rada u e-sustavu preporučljivo je odjaviti se iz sustava. Ovo je posebno važno u slučaju kad se koristi javno računalo ili se dijeli računalo s ostalim korisnicima. Da bi se korisnik odjavio, potrebno je kliknuti na poveznicu „Odjava“ do koje se dolazi klikom na ikonu u gornjem desnom kutu stranice.

SLIKA 16. Pristup do profila korisnika

SLIKA 17. Odjava iz e-sustava

PRILOG 1

Izvori:

- 1.Državni zavod za statistiku - Statistički ljetopis Hrvatske 1992.
- 2.Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2001. godine
- 3.Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011. godine

Nacionalna struktura stanovništva u Republici Hrvatskoj

	1981.	%	1991.	%	2001	%	2011	%
Hrvati	3.454.661	75,1	3.736.356	78,1	3.977.171	89,63	3.874.321	90,42
Albanci	6.006	0,1	12.032	0,3	15.082	0,34	17.513	0,41
Austrijanci	267	0,0	214	0,01	247	0,01	297	0,01
Muslimani	23.740	0,5	43.469	0,9	19.677	0,47	7.558	0,18
Bošnjaci	-	-	-	-	20.755	0,47	31.479	0,73
Bugari	441	0,0	458	0,0	331	0,0	350	0,01
Crnogorci	9.818	0,2	9.724	0,2	4.926	0,11	4.517	0,11
Česi	15.061	0,3	13.086	0,3	10.510	0,24	9.641	0,22
Grci	100	0,0	281	0,0	-	-	-	-
Mađari	25.439	0,6	22.355	0,5	16.595	0,37	14.048	0,33
Makedonci	5.362	0,1	6.280	0,1	4.270	0,10	4.138	0,10
Nijemci	2.175	0,1	2.635	0,1	2.902	0,07	2.965	0,07
Poljaci	758	0,0	679	0,0	567	0,0	672	0,02
Romi	3.858	0,1	6.696	0,1	9.463	0,21	16.975	0,40

	1981.	%	1991.	%	2001	%	2011	%
Rumunji	609	0,0	810	0,0	475	0,01	435	0,01
Rusi	758	0,0	706	0,0	906	0,02	1.279	0,03
Rusini	3.321	0,1	3.253	0,1	2.337	0,05	1.936	0,05
Slovaci	6.533	0,1	5.606	0,1	4.712	0,11	4.753	0,11
Slovenci	25.136	0,6	22.376	0,5	13.173	0,30	10.517	0,25
Srbi	531.502	11,5	581.663	12,2	201.631	4,54	186.633	4,36
Talijani	11.661	0,3	21.303	0,4	19.636	0,44	17.807	0,42
Turci	320	0,0	320	0,0	300	0,01	367	0,01
Ukrajinci	2.515	0,1	2.484	...	1.977	0,04	1.878	0,04
Vlasi	16	0,0	22	0,0	12	0,00	29	0,00
Židovi	316	0,0	600	0,02	576	0,01	509	0,01
Ostali	1.553	0,0	3.012	0,1	21.801	0,49	38.632	0,90
Neopred.	17.133	0,4	73.376	1,5	89.130	2,01	26.763	0,62
Nepoznati	64.737	1,4	62.926	1,3	17.9875	0,41	8.877	0,21
Ukupno:	4.601.469	100	4.784.265	100	4.437.460	100	4.284.889	100

PRILOG 2

Pravni okvir kojim su regulirana prava nacionalnih manjina u RH čine sljedeći pravni propisi i akti:

- Ustav Republike Hrvatske, „Narodne novine“, broj 85/10- pročišćeni tekst i 05/14 – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: SuP-O-1/2014 od 14. siječnja 2014.
- Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima, „Narodne novine“ – Međunarodni ugovori, broj 12/09
- Zakon o potvrđivanju Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, „Narodne novine“ -Međunarodni ugovori, broj 18/97
- Zakon o potvrđivanju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, „Narodne novine“ - Međunarodni ugovori, broj 14/97
- Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Mađarske o zaštiti mađarske manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Republici Mađarskoj, „Narodne novine“ - Međunarodni ugovori, broj 8/95
- Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Talijanske Republike o zaštiti manjina, „Narodne novine“ - Međunarodni ugovori, broj 15/97
- Zakon o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori i srpske i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj, „Narodne novine“ - Međunarodni ugovori, broj 3/05
- Zakon o potvrđivanju Sporazuma s Vladom Republike Češke o suradnji u području kulture, prosvjete i znanosti, „Narodne novine“ - Međunarodni ugovori, broj 10/01
- Uredba o objavi Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Austrije o suradnji u području kulture i obrazovanja, „Narodne novine“ - Međunarodni ugovori, broj 5/05
- Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, „Narodne novine“, broj 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11
- Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, „Narodne novine“, broj 51/00 i 56/00
- Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, „Narodne novine“, broj 51/00 i 56/00 - ispravak

- Naputak za dosljednu provedbu Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, „Narodne novine“, broj 33/12
- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, „Narodne novine“, broj 10/07, 107/07 i 94/13
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, „Narodne novine“, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14 i 07/17
- Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, „Narodne novine“, broj 27/10, 57/11 i 101/13
- Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, „Narodne novine“, broj 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 i 60/15
- Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, „Narodne novine“, broj 116/99, 109/00, 53/03, 69/03 – pročišćeni tekst, 167/03, 44/06, 19/07, 20/09, 145/10, 24/11, 120/11– pročišćeni tekst, 19/15 i 104/15
- Zakon o Registru vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, „Narodne novine“, broj 80/11 i 34/12
- Zakon o sustavu državne uprave, „Narodne novine“, broj 150/11, 12/13, 93/16 i 104/16
- Zakon o državnim službenicima, „Narodne novine“, broj 92/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 49/11, 150/11, 34/12 i 49/12 – pročišćeni tekst, 37/13, 38/13, 01/15 i 138/15
- Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, „Narodne novine“, broj 86/08 i 61/11
- Zakon o Registru zaposlenih u javnom sektoru, „Narodne novine“, broj 34/11
- Plan prijama pripadnika nacionalnih manjina u tijela državne uprave za razdoblje od 2011. do 2014. godine, „Narodne novine“, broj 65/11
- Odluka o zabrani novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika u tijelima državne uprave, stručnim službama i uredima Vlade Republike Hrvatske, „Narodne novine“, broj 70/16
- Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, „Narodne novine“, broj 33/01, 60/01 – vjerodostojno tumačenje, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 i 137/15
- Zakon o lokalnim izborima, „Narodne novine“, broj 144/12 i 121/16

- Zakon o sudovima, „Narodne novine“, broj 28/13, 33/15, 82/15 i 82/16
- Zakon o državnom odvjetništvu, „Narodne novine“, broj 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13, 33/15 i 82/15
- Zakon o osobnoj iskaznici, „Narodne novine“, broj 62/15
- Zakon o osobnom imenu, „Narodne novine“, broj 118/12
- Kazneni zakon, „Narodne novine“, broj 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15
- Zakon o kaznenom postupku, „Narodne novine“, broj 152/08, 76/09 i 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13 i 152/14
- Zakon o parničnom postupku, „Narodne novine“, broj 26/91, 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14
- Zakon o općem upravnom postupku, „Narodne novine“, broj 47/09
- Zakon o medijima, „Narodne novine“, broj 163/03, 59/04, 84/11 i 81/13
- Zakon o elektroničkim medijima, „Narodne novine“, broj 153/09, 84/11, 94/13 i 136/13
- Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji, „Narodne novine“, broj 137/10, 76/12 i 78/16
- Zakon o Državnom sudbenom vijeću, „Narodne novine“, broj 116/10, 57/11, 130/11, 13/13, 28/13 i 82/15
- Zakon o suzbijanju diskriminacije, „Narodne novine“, broj 85/08 i 112/12
- Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica, „Narodne novine“, broj 83/02 i 73/13
- Zakon o proračunu, „Narodne novine“, broj 87/08, 136/12 i 15/15
- Zakon o fiskalnoj odgovornosti, „Narodne novine“, broj 139/10 i 19/14
- Zakon o udrugama, „Narodne novine“, broj 74/14
- Kriteriji financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologija praćenja i vrednovanja provedbe financiranih programa, „Narodne novine“, broj 105/2016
- Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija, „Narodne novine“, broj 121/14
- Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računovodstvenom planu, „Narodne novine“, broj 124/14, 115/15 i 87/16
- Zakon o popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj, „Narodne novine“, broj 92/10

- Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra vijeća, koordinacija vijeća i predstavnika nacionalnih manjina te obrascima za upis i izdavanje isprava, „Narodne novine“, broj 106/11
- Pravilnik o naknadi troškova i nagradi za rad članovima vijeća i predstavnicima nacionalnih manjina, „Narodne novine“, broj 24/06

Ovaj projekt financira
Europska unija